

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DELEGATURA WE WROCŁAWIU

Nr ewid.: 159/2005/P04178/LWR

Informacja o wynikach kontroli działalności zakładów energetycznych w zakresie ograniczania nieuzasadnionych strat energii wprowadzanej do sieci elektroenergetycznych i wpływu tych strat na wysokość ustalanych taryf

Misją *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizją *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

Dyrektor Delegatury NIK we Wrocławiu:

Andrzej Janusz MYRTA

Zatwierdzam:
Piotr Kownacki

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Warszawa, dnia listopada 2005 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel./fax: 0-prefiks-22-825 44 81
www.nik.gov.pl

Spis treści:

	<u>Strona</u>
1. WPROWADZENIE	1
2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI	2
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	2
2.2. Synteza wyników kontroli	2
2.3. Uwagi końcowe i wnioski	6
3. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	7
3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomiczno-organizacyjnych	7
3.2. Istotne ustalenia kontroli	8
3.2.1. Przychody i koszty działalności zakładów energetycznych	8
3.2.2. Wielkość strat energii w sieciach badanych jednostek	9
3.2.3. Działania ograniczające straty energii elektrycznej	10
3.2.4. Wykorzystywanie uprawnień do kontroli układów pomiarowych, dotrzymywania zawartych umów i prawidłowości rozliczeń	12
3.2.5. Stan sieci elektroenergetycznych i ich utrzymanie	15
3.2.6. Gospodarowanie licznikami energii elektrycznej	17
3.2.7. Regulowanie przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki działalności zakładów energetycznych	18
3.2.8. Przenoszenie do taryf kosztów zakupu energii elektrycznej na pokrycie strat sieciowych w objętych kontrolą zakładach energetycznych	20
3.2.9. Windykacja należności za energię elektryczną	21
3.2.10. Rozstrzygnięcie przez Prezesa URE sporów w zakresie nieuzasadnionego wstrzymania dostaw energii elektrycznej w związku z nielegalnym jej poborem	23
3.2.11. Nieprawidłowości w wymiarze finansowym	23
4. INFORMACJE DODATKOWE O PRZEPROWADZONEJ KONTROLI	24
4.1. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	24
5. ZAŁĄCZNIKI	26

SŁOWNICZEK WAŻNIEJSZYCH POJĘĆ

Asymetria fazowa sieci trójfazowej	– nierównomierne obciążenie poszczególnych faz linii trójfazowej.
Dystrybucja energii elektrycznej	– transport energii elektrycznej sieciami dystrybucyjnymi w celu jej dostarczania odbiorcom.
Faza	– nazwa przewodu będącego pod napięciem w czasie normalnej pracy.
Energia elektryczna	– postać energii uzyskana w elektrowni z innej formy energii.
Energia elektryczna bierna	– energia elektryczna stale wymieniana między polami elektrycznymi i magnetycznymi towarzyszącymi pracy systemu elektroenergetycznego prądu przemiennego, nieprzetwarzalna na inny rodzaj energii.
Energia elektryczna czynna	– energia elektryczna dostarczana do odbiorców, przetwarzalna na inny, dowolny rodzaj energii.
Kondensator elektroenergetyczny	– urządzenie przeznaczone do kompensacji mocy biernej w sieciach elektroenergetycznych prądu przemiennego.
Koszty uzasadnione	– koszty niezbędne do wykonania zobowiązań powstałych w związku z prowadzoną przez przedsiębiorstwo energetyczne działalnością w zakresie wytwarzania, przetwarzania, przesyłania, dystrybucji i obrotu energią. Są to koszty przyjmowane przez przedsiębiorstwo energetyczne do kalkulacji cen i stawek opłat ustalanych w taryfie w sposób ekonomicznie uzasadniony, z zachowaniem należytej staranności zmierzającej do ochrony interesów odbiorców.
Napięcie znamionowe sieci elektroenergetycznej	– wartość napięcia określająca lub identyfikująca sieć elektroenergetyczną i jej izolację.
Nielegalne pobieranie energii	– pobieranie energii bez zawarcia umowy, z całkowitym albo częściowym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy.
Obrót energią elektryczną	– działalność gospodarcza polegająca na handlu hurtowym albo detalicznym energią.
Próg rozruchu liczników (czułość liczników)	– jest wyrażony wielkością prądu powodującego uruchomienie liczników.
Przesyłanie energii elektrycznej	– transport energii za pomocą sieci elektroenergetycznych.
Sieci elektroenergetyczne	– instalacje połączone i współpracujące ze sobą, służące do przesyłania i dystrybucji energii.
Sieć niskiego napięcia	– sieć elektroenergetyczna zasilana napięciem niskim (o napięciu znamionowym nie wyższym niż 1 kV – najczęściej, od 1 stycznia 2004 r. o napięciu znamionowym 230/400 V, a poprzednio 220/380 V).

Sieć średniego napięcia	– sieć elektroenergetyczna zasilana napięciem średnim (o napięciu znamionowym wyższym niż 1 kV i niższym niż 110 kV).
Sieć wysokiego napięcia	– sieć elektroenergetyczna zasilana napięciem wysokim (o napięciu znamionowym 400 kV lub 220 kV – użytkowana przez Polskie Sieci Energetyczne oraz 110 kV – użytkowana przez zakłady energetyczne).
Stacja elektroenergetyczna	– zespół urządzeń elektroenergetycznych przeznaczonych do przetwarzania, transformacji lub rozdzielania energii elektrycznej.
Straty sieciowe energii (różnica bilansowa lub straty bilansowe)	– są różnicą pomiędzy energią zmierzoną wprowadzoną do sieci, a energią zmierzoną odebraną z tej sieci. Dzieli się na techniczne i handlowe. Straty techniczne są skutkiem zjawisk fizycznych towarzyszących przepływowi energii przez sieć lub napięciu w sieci. Straty handlowe natomiast są skutkiem przede wszystkim nielegalnego poboru energii elektrycznej, a nadto błędów układów pomiarowych oraz systemów ewidencji sprzedaży.
Taryfy dla energii elektrycznej	– są zbiorem oddzielnie kalkulowanych cen i stawek opłat, a mianowicie: <ol style="list-style-type: none"> 1) ceny energii elektrycznej, 2) opłaty abonamentowej, 3) opłat za usługi przesyłowe, tj.: <ol style="list-style-type: none"> a) stawki systemowej opłaty przesyłowej, b) składnika stałego stawki sieciowej, c) objętego badaniem podczas niniejszej kontroli składnika zmiennego stawki sieciowej, pokrywającego uzasadnione koszty zakupu energii na pokrycie różnicy między energią zakupioną a sprzedaną.
Transformator	– urządzenie przeznaczone do przetwarzania energii elektrycznej o określonym napięciu na energię elektryczną o innym napięciu, lecz o tej samej częstotliwości.
Układ pomiarowo-rozliczeniowy	– liczniki i inne urządzenia pomiarowe lub rozliczeniowo-pomiarowe, a także układy połączeń między nimi, służące bezpośrednio lub pośrednio do pomiarów energii elektrycznej i rozliczeń za tę energię.
Wytwarzanie energii elektrycznej	– działalność przemysłowa polegająca na uzyskiwaniu energii elektrycznej z innych postaci (form) energii.
Zakłady energetyczne	– przedsiębiorstwa energetyczne prowadzące przede wszystkim działalność sieciową w zakresie przesyłania i dystrybucji energii elektrycznej oraz zajmujące się obrotem tej energii.

1. WPROWADZENIE

1.1. Temat kontroli: „Działalność zakładów energetycznych w zakresie ograniczania nieuzasadnionych strat energii wprowadzanej do sieci elektroenergetycznych i wpływ tych strat na wysokość ustalanych taryf”.

1.2. Numer kontroli: P/04/178.

1.3. Kontrola została podjęta z własnej inicjatywy NIK.

1.4. Celem kontroli była ocena działalności zakładów energetycznych w zakresie:

- ustalania wysokości i rozpoznania struktury strat energii elektrycznej, w tym strat nieuzasadnionych, a nadto działań podejmowanych na rzecz zminimalizowania strat energii elektrycznej wprowadzanej do sieci elektroenergetycznych w związku z jej przepływem i dystrybucją oraz nielegalnym poborem,
- wpływu strat energii elektrycznej na wysokość ustalanych taryf,
- windykacji należności, zwłaszcza z tytułu nielegalnego poboru energii elektrycznej.

1.5. Okres objęty badaniami kontrolnymi: 2001 – I półrocze 2004.

1.6. Kontrola została przeprowadzona przez Najwyższą Izbę Kontroli na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, w okresie od 13 września 2004 r. do 27 kwietnia 2005 r., w 17 zakładach energetycznych² lub ich oddziałach z terenu całego kraju, 2 spółkach zależnych od Zakładu Energetycznego Płock S.A.³ oraz w Urzędzie Regulacji Energetyki w Warszawie (łącznie w 20 jednostkach), pod względem kryteriów określonych w art. 5 ust. 1 tej ustawy, tj. legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.

Wykaz skontrolowanych jednostek stanowi załącznik nr 1 do informacji.

1.7. W kontroli stosowania liczników energii elektrycznej podlegających prawnej kontroli metrologicznej, na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, uczestniczyli inspektorzy okręgowych urzędów miar.

¹ J.t. Dz.U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937 ze zm.

² Na początku okresu objętego kontrolą, tj. w dniu 1 stycznia 2001 r. działały w Polsce 33 zakłady energetyczne (spółki dystrybucyjne).

³ Obok Zakładu Energetycznego Płock S.A., kontrolą objęto dodatkowo 2 spółki zależne od tego Zakładu, tworzące z nim organizację holdingową, zwaną w dalszej części informacji Zakładem Energetycznym w Płocku.

2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

W latach 2001 – 2003 r. odnotowano poprawę wyników ekonomiczno-finansowych badanych zakładów energetycznych. Ta pozytywna tendencja, kontynuowana w I półroczu 2004 r., wynikała z jednej strony z obniżenia wskaźnika udziału kosztów w uzyskiwanych przychodach, z drugiej zaś z poprawy ściągłości należności od odbiorców energii elektrycznej.

Objęte kontrolą zakłady energetyczne obniżyły straty energii elektrycznej z 8,9% w 2001 r. do 8,4% energii wprowadzonej do ich sieci w 2002 r. oraz 2003 r., tj. z 6.183,2 GWh⁴ do 5.905,5 GWh oraz 5.974,2 GWh. Nie wyczerpano jednakże wszystkich możliwości ograniczania strat energii zarówno technicznych – związanych z przepływem energii w sieci, jak i handlowych – związanych z nielegalnym jej poborem.

Skuteczność działań zmierzających do minimalizacji strat nie była zadawalająca m.in. z powodu niewystarczającego wyposażenia sieci elektroenergetycznych w urządzenia pomiarowe, stwierdzonego we wszystkich badanych zakładach. Ponadto w 6 spośród 17 skontrolowanych zakładów nie prowadzono analiz i badań ukierunkowanych na ustalenie struktury i źródeł strat.

Kontrola wykazała nieprawidłowości w dochodzeniu należności za energię elektryczną, w tym roszczeń z tytułu szkód ponoszonych w wyniku nielegalnego jej poboru.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie proefektywnościowe przedsięwzięcia Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki podejmowane od 2001 r. w celu regulowania działalności zakładów energetycznych w zakresie ograniczania strat. Stwierdzono jednak nieprawidłowości dotyczące ustalania strat energii elektrycznej przyjmowanych do kalkulacji taryf poszczególnych zakładów energetycznych, powodujące przeniesienie do niektórych taryf kwot na pokrycie strat znacząco wyższych od faktycznie występujących w badanych okresach taryfowych. Było to niezgodne z art. 45 ust. 1 ustawy z 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne⁵, a także z przepisami wykonawczymi wydanymi na podstawie art. 46 tej ustawy. W ocenie NIK takie działania nie zapewniły właściwego zrównoważenia interesów przedsiębiorstw energetycznych i odbiorców energii.

2.2. Synteza wyników kontroli

2.2.1. W badanym okresie odnotowano systematyczną poprawę sytuacji ekonomiczno-finansowej skontrolowanych zakładów. O ile w 2001 r. z 15 podda-

⁴ GWh – gigawatogodzina = tysiąc MWh (megawatogodzin) = milion kWh (kilawatogodzin).

⁵ J.t. Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1504 ze zm.

nych analizie zakładów zysk brutto z tytułu sprzedaży, przesyłu i dystrybucji energii osiągnęło 8 zakładów (120,9 mln zł), to w 2002 r. taki wynik uzyskało 10 (125,0 mln zł), a w 2003 r. 14 zakładów energetycznych (262,6 mln zł). Wzrost zysku tych zakładów był wynikiem obniżenia wskaźnika udziału kosztów związanych ze sprzedażą, przesyłem i dystrybucją energii w uzyskanych z tego tytułu przychodach – średnio z 99,3% w 2001 r. do 98,3% w 2003 r. Pozytywnie na sytuację finansową wpłynęła również poprawa ściągальności należności od odbiorców energii elektrycznej, w tym należności przeterminowanych. Stan tych należności wynoszący na koniec 2001 r. 1.446.261 tys. zł, zmniejszył się na koniec 2003 r. do 1.322.127 tys. zł, tj. o 8,6%. W ocenie NIK, działania windykacyjne były na ogół skuteczne, niemniej nie zawsze podejmowano je z zachowaniem należytej staranności oraz w sposób celowy i gospodarny, przez co w 6 zakładach obniżono przychody o 26.467,2 tys. zł (opis str. 8-9 oraz 21- 23).

- 2.2.2. Straty energii elektrycznej w sieciach elektroenergetycznych w Polsce należały do najwyższych w Europie. Według „*Electricity Information 2004 OECD/IEA*” wskaźnik strat w relacji do energii dostarczonej na rynek był w 2002 r. wyższy o ponad 4 punkty procentowe od średniej europejskich krajów OECD⁶. W wymienionym roku straty energii elektrycznej, w stosunku do energii wprowadzonej do sieci krajowych spółek dystrybucyjnych wyniosły 9,7%, tj. 12.508 GWh, wartości 1.514 mln zł.

W 17 objętych kontrolą jednostkach straty energii elektrycznej obniżyły się z 8,9% energii wprowadzonej do ich sieci w 2001 r. (utracono 6.183,2 GWh wartości 713,6 mln zł) do 8,4% w 2002 r. oraz 2003 r. (odpowiednio 5.905,5 GWh wartości 715,5 mln zł oraz 5.974,2 GWh wartości 745,3 mln zł). Efekty w redukowaniu strat sieciowych, nie zmieniły niekorzystnych relacji pomiędzy rozmiarami strat energii elektrycznej występujących w sieciach elektroenergetycznych w Polsce i innych europejskich krajach OECD. Występowały kradzieże energii przy powszechnym nie wywiązywaniu się z obowiązku zawiadamiania o kradzieżach organów ścigania. Nielegalnemu poborowi energii, zdaniem NIK, sprzyjała nadto obniżająca się skuteczność windykacji należności od sprawców tego poboru (opis str. 9-14 oraz 20).

- 2.2.3. Kontrola wykazała przypadki niewykorzystywania, przez objęte kontrolą jednostki, możliwości ograniczenia technicznych strat sieciowych energii elektrycznej, głównie w wyniku niedostosowania transformatorów do występujących obciążeń. Ich konsekwencją były dodatkowe koszty zakupu energii na potrzeby dystrybucji – od ponad 800 tys. zł do 2.300 tys. zł. Identyfikację źródeł strat, w tym zwłaszcza z tytułu nielegalnego poboru, utrudniało niedostateczne opomiarowanie sieci. Od 27% do 100% stacji transformujących energię elektryczną z sieci średniego napięcia do sieci ni-

⁶ Polska jest członkiem OECD od 1996 r.

skiego napięcia (SN/nN⁷) nie było bowiem wyposażonych w przyrządy pomiarowe (opis str. 10-12 oraz 15-16).

- 2.2.4. Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie działania zmierzające do ograniczenia strat energii elektrycznej z tytułu poboru energii elektrycznej niezmierzonej przyrządami pomiarowymi, poprzez systematyczne wycofywanie z eksploatacji tzw. „liczników bezklasowych”⁸. W okresie od początku 2002 r. do połowy 2004 r. w objętych kontrolą jednostkach liczbę takich liczników ograniczono z 462 tys., tj. 5,9% liczników wykorzystywanych do rozliczeń z odbiorcami, do 171,9 tys. – 2,2%. Krytycznie natomiast oceniono użytkowanie przez 13 objętych kontrolą jednostek ponad 70 tysięcy liczników energii elektrycznej bez ważnych cech legalizacyjnych, co w świetle przepisów art. 8 ustawy z dnia 11 maja 2001 r. – Prawo o miarach⁹, było nielegalne (opis str. 17-18).
- 2.2.5. W badanym okresie Urząd Regulacji Energetyki nie kontrolował w zakładach energetycznych realizacji warunków koncesji w zakresie podejmowania działań dla zmniejszenia strat. URE ograniczył się do monitorowania wysokości strat na podstawie dokumentacji składanej przez koncesjonariuszy w kolejnych procesach ustalania i zatwierdzania taryf. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli były to działania niewystarczające (opis str. 18-19).
- 2.2.6. Od 2001 r. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wprowadził nowe mechanizmy regulacji cen i opłat taryfowych, w tym składnika zmiennego stawki sieciowej. Wprowadzono metodę analizy porównawczej poszczególnych przedsiębiorstw z innymi przedsiębiorstwami do wyznaczania tzw. „strat modelowych”, uznawanych za uzasadniony poziom strat. Zezwolono tym samym na rekompensowanie przychodami za dostarczanie energii elektrycznej kosztów nabycia energii na pokrycie odpowiednio skorygowanych średnich strat występujących w pozostałych jednostkach sektora. Przyczyniło się to do obniżenia strat energii elektrycznej w sieciach spółek dystrybucyjnych. Jednakże stosowanie tej metody do wyznaczania „strat modelowych”, a w konsekwencji kosztów przenoszonych do taryf poszczególnych zakładów energetycznych, nie znajduje podstawy prawnej w przepisach ustawy Prawo energetyczne (opis str. 19-20).

Wprowadzenie metody analizy porównawczej do wyznaczania „strat modelowych” skutkowało przenoszeniem do niektórych taryf kwot na pokrycie strat nie tylko uzasadnionych, ale także znacząco wyższych od faktycznie występujących w badanych okresach taryfowych. Zawyżone opłaty składnika zmiennego stawki sieciowej wystąpiły w 23 z 43 taryf sprawdzonych w obję-

⁷ Zastosowane w niniejszej informacji skróty: WN – wysokie napięcie, SN – średnie napięcie, nN – niskie napięcie, SN/nN – zmiana poziomu napięcia ze średniego na niskie (w transformatorach).

⁸ Ilekroć w niniejszej informacji jest mowa o „licznikach bezklasowych” należy przez to rozumieć liczniki zainstalowane przed 1999 r. (na podstawie obowiązujących wówczas przepisów), posiadające w okresie objętym kontrolą ważną cechę legalizacyjną, ale nie spełniające aktualnych standardów metrologicznych z uwagi na niższą dokładność pomiarów i wyższą wartość prądu rozruchu lub wysoką awaryjność.

⁹ J.t. Dz.U. z 2004 r. Nr 243, poz. 2441 ze zm.)

tych kontrolą zakładach energetycznych, w tym stawki ustalone w 14 taryfach umożliwiły zrekompensowanie 13 zakładom, nie tylko kosztów zakupu energii na pokrycie strat uzasadnionych i nieuzasadnionych, ale uzyskanie dodatkowych przychodów w kwocie 66.088 tys. zł (opis str. 20-21).

2.2.7. W ocenie NIK dotychczasowa wykrywalność nielegalnego poboru energii elektrycznej była mało skuteczna. W wyniku kontroli przeprowadzanych na podstawie art. 6 ustawy – Prawo energetyczne ujawniano corocznie blisko 8 tysięcy przypadków nielegalnego poboru tej energii. Jednak w 8 zakładach dokonujących w latach 2001 – 2003 szacunków strat energii elektrycznej spowodowanych nielegalnym poborem, straty te (oszacowane na 1.896,4 GWh, wartości 228,9 mln zł) były od 12 do 66 razy wyższe od energii elektrycznej pobranej przez wykrytych sprawców.

Wyboru odbiorców energii elektrycznej do kontroli z terenu działania dwóch zakładów energetycznych dokonywały podmioty gospodarcze, którym zakłady te zleciły wykonywanie kontroli. Było to sprzeczne z przepisem § 6 pkt 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki sprawie przeprowadzania kontroli przez przedsiębiorstwa energetyczne, upoważniającym do ustalania podmiotowego zakresu kontroli wyłącznie przedsiębiorstwo energetyczne (opis str. 12-15).

2.2.8. O ponad 18 tysiącach przypadków kradzieży energii (z ogólnej liczby 26 tysięcy kradzieży stwierdzonych) zakłady energetyczne nie zawiadomiły Policji ani prokuratury. Stanowiło to naruszenie obowiązków określonych w art. 304 § 1 ustawy Kodeks postępowania karnego¹⁰. Kontrola NIK stwierdziła ponadto systematycznie obniżającą się skuteczność windykacji opłat od sprawców nielegalnego poboru energii elektrycznej. Ściągalność opłat naliczonych za nielegalny pobór obniżyła się z 73,6% w 2001 r. do 67,3% w 2003 r. Nominalnie w wymienionych latach wpływ z tych opłat zmniejszyły się z 17.835 tys. zł do 14.586 tys. zł. W I półroczu 2004 r. ściągalność opłat za nielegalny pobór energii wyniosła 63,5%, podczas gdy w analogicznym okresie roku poprzedniego wynosiła 64,5%. Wpłaty od sprawców nielegalnego poboru w I półroczu 2004 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego obniżyły się z 8.302 tys. zł do 7.662 tys. zł (opis str. 12-14).

2.2.9. Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości finansowe wyniosły 108.536,2 tys. zł, na co złożyły się kwoty:

- uzyskane z naruszeniem prawa – 66.088,0 tys. zł (opis str. 23),
- uszczuplenia środków publicznych oraz przychodów kontrolowanych zakładów – 34.583,7 tys. zł (opis str. 23),
- wydatkowane niegospodarnie i niecelowo – 6.477,5 tys. zł (opis str. 24),
- wydatkowane z naruszeniem prawa – 1.387,0 tys. zł (opis str. 24).

2.2.10. Najwyższa Izba Kontroli podjęła działania w celu odzyskania 19.383,6 tys. zł, z czego do czasu sporządzenia niniejszej informacji odzyskano 2.443,8 tys. zł.

¹⁰ Dz.U. z 1997 r. Nr 89 poz. 555 ze zm.

W związku z ujawnionymi nieprawidłowościami uzasadniającymi podejrzenie popełnienia przestępstw z art. 296 § 1 Kodeksu karnego¹¹ (wyrządzenia znacznej szkody majątkowej w wyniku niedopełnienia obowiązku przez osoby obowiązane do zajmowania się sprawami majątkowymi 4 zakładów), do czasu opracowania niniejszej informacji, NIK skierowała 2 zawiadomienia do prokuratury, a 2 kolejne były w trakcie opracowywania.

2.3. Uwagi końcowe i wnioski

Uwzględniając przedstawione w niniejszej informacji wyniki kontroli oraz podjęte przez kierowników kontrolowanych jednostek działania celem wykonania wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych, Najwyższa Izba Kontroli wnosi do:

- 1) **Ministra Gospodarki** – o zainicjowanie nowelizacji ustawy Prawo energetyczne w kierunku określenia podstawy prawnej ustalania taryf (składnika zmiennego stawki sieciowej) uwzględniającej metodę analizy porównawczej poszczególnych przedsiębiorstw z innymi przedsiębiorstwami energetycznymi (stosowaną obecnie przez Prezesa URE). Motywującą jednocześnie zakłady energetyczne do obniżania strat, umożliwiającą osiągnięcie efektów ekonomicznych oraz zapewniającą ochronę interesów odbiorców energii przed nieuzasadnionym poziomem opłat,
- 2) **Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki** – o dokonywanie kontroli przestrzegania przez przedsiębiorstwa energetyczne warunków koncesji dla prowadzenia działalności w zakresie przesyłania i dystrybucji energii, w tym działań na rzecz ograniczania strat energii elektrycznej w eksploatowanych sieciach elektroenergetycznych,
- 3) **Prezesa Głównego Urzędu Miar** – o wzmożenie nadzoru nad realizacją przepisów ustawy z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach¹² w zakresie wykonywania kontroli metrologicznej liczników energii elektrycznej służących do rozliczeń z odbiorcami energii elektrycznej,
- 4) **zarządów zakładów energetycznych o:**
 - opracowanie i konsekwentną realizację wieloletnich programów działań zapewniających wyeliminowanie nieuzasadnionych strat sieciowych, w tym zwłaszcza strat handlowych. Określając skalę objętych tymi programami przedsięwzięć i harmonogram ich wykonania (rozmiary zadań do wykonania w poszczególnych latach),
 - zawiadamianie organów ścigania o stwierdzonych kradzieżach energii elektrycznej,
 - podjęcie działań na rzecz poprawy ściągalności należności od sprawców nielegalnego poboru energii elektrycznej.

¹¹ Dz.U. z 1997 r. Nr 88 poz. 553 ze zm.

¹² J.t. Dz.U. z 2004 r. Nr 243, poz. 2441.

3. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

3.1. Charakterystyka stanu prawnego i uwarunkowań ekonomiczno-organizacyjnych

Podstawowym aktem prawnym określającym zasady i warunki zaopatrzenia odbiorców w energię elektryczną, działalności przedsiębiorstw energetycznych, a nadto określającym organy właściwe w sprawach gospodarki energią i ich zadania, jest ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, nazywana dalej „*prawem energetycznym*”. Przepisy tej ustawy były wielokrotnie nowelizowane, m.in. w okresie objętym kontrolą, z dniem 1 stycznia 2003 r.¹³ oraz po zakończeniu kontroli, z dniem 3 maja 2005 r.¹⁴ W załączniku nr 2 przedstawiono charakterystykę stanu prawnego obowiązującego w badanym okresie (od stycznia 2001 r. do połowy 2004 r.) oraz zmiany wprowadzone po 30 czerwca 2004 r.

W dniu 1 stycznia 2001 r. funkcjonowały w Polsce 33 samodzielne spółki dystrybucyjne (zakłady energetyczne). W wyniku połączenia niektórych spółek, do końca 2004 r. ich liczba zmniejszyła się do 14. Łączące się zakłady energetyczne po konsolidacji funkcjonowały w formie oddziałów nowopowstałych spółek dystrybucyjnych – koncernów. I tak w skład:

- Grupy Energetycznej ENEA S.A. w Poznaniu utworzonej z dniem 1 stycznia 2003 r. wchodziły m.in. objęte kontrolą Oddziały w Bydgoszczy i Szczecinie, funkcjonujące do dnia połączenia (z 3 innymi spółkami) w formie samodzielnych Zakładów Energetycznych w Bydgoszczy i Szczecinie,
- Koncernu Energetycznego EnergiaPro S.A. we Wrocławiu utworzonego z dniem 30 kwietnia 2004 r. wchodziły m.in. objęte kontrolą Oddziały we Wrocławiu i Wałbrzychu, funkcjonujące do dnia połączenia (z 3 innymi spółkami) w formie samodzielnych Zakładów Energetycznych we Wrocławiu i Wałbrzychu,
- Spółki Akcyjnej ENION w Krakowie utworzonej z dniem 1 lipca 2004 r. wchodziły m.in. objęte kontrolą Oddziały w Krakowie, Tarnowie, Bielsku-Białej i Będzinie, funkcjonujące do dnia połączenia z inną spółką w formie samodzielnych Zakładów Energetycznych w Krakowie, Tarnowie, Bielsku Białej (Beskidzka Energetyka) i Będzinie.

Ponadto w wyniku połączenia objętych kontrolą Zakładów Energetycznych w Elblągu, Koszalinie, Olsztynie, Płocku i Toruniu oraz 3 innych spółek, z dniem 31 grudnia 2004 r. utworzono Koncern Energetyczny ENERGA S.A. w Gdańsku.

¹³ Ustawą z dnia 24 lipca 2002 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne (Dz.U. Nr 135, poz. 1144).

¹⁴ Ustawą z dnia 4 marca 2005 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 552).

Wszystkie działające w Polsce zakłady energetyczne otrzymały koncesję dla prowadzenia działalności sieciowej (w zakresie przesyłania i dystrybucji energii), utrzymując na swoim terenie status monopolisty¹⁵. Wszystkie zakłady energetyczne otrzymały również koncesję na obrót energią elektryczną.

3.2. Istotne ustalenia kontroli

3.2.1. Przychody i koszty działalności zakładów energetycznych

Przeprowadzona w roku 2003 i I półroczu 2004 r. reorganizacja jednostek zajmujących się dystrybucją energii elektrycznej¹⁶, uniemożliwiła dokonanie syntetycznej porównawczej analizy sytuacji finansowej wszystkich 17 skontrolowanych podmiotów. Dokonanie takiego porównania 15 badanych jednostek było możliwe w latach 2001 – 2003. Podstawowe wielkości ekonomiczno-finansowe, charakteryzujące ogólną działalność tych zakładów przedstawiono poniżej, w tabeli nr 1.

Tabela nr 1 (przychody i wynik w tys. zł, wskaźnik zyskowności w %)

L.p.	Wyszczególnienie	2001	2002	2003 r	2004 I półrocze ¹	
1	2	4	5	6	7	
1.	Przychody ogółem 15 ZE,	10.928.167	11.814.087	12.088.821	5.826.817	
1a.	W tym: z tytułu sprzedaży, przesyłu i dystrybucji energii	10.305.290	11.208.742	11.509.875	5.434.899	
2.	Udział % (1a:1)	94,3	94,9	95,2	93,2	
3.	Wynik brutto 15 ZE ogółem	Zysk	199.575	156.279	311.389	325.264
Strata		95.954	78.459	58.913	10.511	
Wynik ogółem		+ 103.621	+ 77.820	+ 254.476	+ 314.753	
3a.	Wynik z tytułu sprzedaży, przesyłu i dystrybucji energii	Zysk	120.894	124.997	262.556	269.342
Strata		43.981	35.944	5.702	1.738	
Wynik ogółem		+ 76.913	+ 89.053	+ 256.854	+ 267.604	
4.	Zyskowność przychodów ogółem: - 15 zakładów energetycznych	0,95	0,66	2,09	5,40	

¹ Dane dla 13 zakładów energetycznych

Zysk brutto ogółem z działalności osiągnęło w 2001 r. oraz w 2002 r. 13, a w 2003 r. 14 zakładów energetycznych, zaś z tytułu sprzedaży, przesyłu i dystrybucji energii zysk osiągnęło w 2001 r. – 8, w 2002 r. – 10, a w 2003 r. – 14 zakładów energetycznych. Relatywnie korzystniejsze w 2003 r. wyniki finansowe analizowanych 15 zakładów energetycznych, były konsekwencją szybszej, w porównaniu z 2001 r., dynamiki wzrostu przychodów (110,6%), aniżeli kosztów ich pozyskania (109,5%). Ogólna zyskowność przychodów tych zakładów wzrosła z 0,95% w 2001 r. do 2,09% w 2003 r. Poprawa wyników ekonomiczno-finansowych, jaką w 2003 r. odnotowały skontrolowane zakłady, utrzymywała się również w I półroczu 2004 r. Zysk brutto wykazało 12 zakładów, zaś

¹⁵ „Analiza porównawcza spółek dystrybucyjnych” publikacja opracowana w Departamencie Planów i Analiz Urzędu Regulacji Energetyki – Biuletyn URE 2/2000.

¹⁶ Por. pkt 3.1. niniejszej informacji.

w jednym (ZE Będzin) odnotowano stratę w kwocie 10.511 tys. zł. Wskaźnik zyskowności przychodów ukształtował się na poziomie 5,40%.

W rezultacie ukształtowania się przedstawionych wielkości wpływy budżetowe z podatku dochodowego od osób prawnych uzyskiwane z omawianych zakładów wynoszące w 2001 r. 77.919 tys. zł wzrosły w 2003 r. do 121.141 tys. zł, tj. o 55,5%.

3.2.2. Wielkość strat energii w sieciach badanych jednostek

W sieciach elektroenergetycznych 17 objętych kontrolą zakładów energetycznych (oddziałów) straty energii elektrycznej w stosunku do ilości energii wprowadzonej do ich sieci obniżyły się.

Tabela nr 2

Treść		2001	2002	2003		2004
		Ogółem			I półrocze	
Energia wprowadzona do sieci	GWh	69.590,2	70.169,0	71.324,0	35.218,6	36.098,3
Straty energii	GWh	6.183,2	5.905,5	5.974,2	2.859,7	2.845
	mln zł	713,6	715,5	745,3	357,9	354,8
	%%	8,9	8,4	8,4	8,1	7,9

W latach 2001 – 2003 w 11 spośród 17 objętych kontrolą jednostek, odnotowano zmniejszenie wskaźnika strat energii elektrycznej w stosunku do energii wprowadzanej do sieci w granicach od 0,4 do 1,5 pkt procentowych oraz dalsze obniżenie tego wskaźnika w pierwszej połowie 2004 r. W 4 zakładach energetycznych wskaźnik strat energii elektrycznej w stosunku do energii wprowadzanej do sieci w wymienionych latach zwiększył się od 0,2 do 0,9 pkt procentowych. W jednym z pozostałych dwóch zakładów objętych kontrolą, a mianowicie w Rzeszowskim Zakładzie Energetycznym, straty energii w badanym okresie utrzymywały się na zbliżonym poziomie, natomiast w ZE Płock w 2003 r. wskaźnik strat energii był o 0,2 pkt procentowe niższy niż w latach 2001 – 2002, jednakże w I półroczu 2004 r. wskaźnik ten wzrósł o 0,6 pkt procentowych.

Dane obrazujące ilość energii wprowadzaną do sieci elektroenergetycznych oraz wielkość strat w zakładach energetycznych (oddziałach) objętych kontrolą, przedstawiono w załączniku nr 3.

W okresie objętym kontrolą straty energii elektrycznej w sieciach wysokich napięć, według szacunków kontrolowanych zakładów wynosiły średnio 1,7% – 1,8%, w sieciach średnich napięć 4,5% – 4,8%, natomiast w sieciach niskich napięć 10% – 17% energii wprowadzonej do tych sieci. Niższy wskaźnik strat sieciowych występował zatem w zakładach dostarczających znaczące ilości energii odbiorcom przyłączonym do sieci wysokich napięć, lub świadczących najwięcej usług przesyłowych, np. w Toruniu, Będzinie,

Tarnowie i Rzeszowie. Uwzględniając usługi przesyłowe świadczone innym zakładom energetycznym, wymienione zakłady bezpośrednio z sieci wysokich napięć dostarczały odbiorcom ponad 50% energii wprowadzonej do ich sieci elektroenergetycznych. Pozostałe zakłady energetyczne z sieci wysokich napięć dostarczały co najwyżej 40% energii wprowadzonej do sieci. Zmniejszeniu strat energii elektrycznej w sieciach niektórych zakładów energetycznych sprzyjało wprowadzenie większej ilości energii w celu przesłania jej liniami wysokich napięć do innych spółek dystrybucyjnych oraz do Polskich Sieci Energetycznych S.A. (PSE).

W ZE Warszawa-Teren, w którym spośród zakładów objętych kontrolą odnotowano największą redukcję strat energii (w latach 2001-2003 o 1,5 pkt procentowego), ilość energii wprowadzonej do sieci zwiększyła się z 7.197,9 GWh w 2001 r. do 8.583,4 GWh w 2003 r., głównie w wyniku zwiększenia rozmiarów usług przesyłowych do innych spółek dystrybucyjnych oraz PSE z 1.951,0 GWh w 2001 r. do 3.135,4 GWh w 2003 r., czyli o 60,7%.

Spośród 17 objętych kontrolą zakładów energetycznych (oddziałów), w 6 (w Bielsku-Białej, Tarnowie, Olsztynie, Elblągu, Rzeszowie i Warszawie) nie prowadzono analiz ukierunkowanych na ustalenie źródeł strat. Brak rozpoznania źródeł strat – w ocenie Najwyższej Izby Kontroli – utrudniał podejmowanie optymalnych decyzji dotyczących ich minimalizacji.

Według szacunków dokonywanych przez 11 pozostałych zakładów energetycznych (oddziałów), na straty związane z przepływem energii w sieci oraz pozostawianiem jej pod napięciem (tzw. straty techniczne) przypadało od 48,5% do 79,7%. Z tytułu poborów energii niezmierzonej przyrządami pomiarowymi (w związku z progiem rozruchu liczników lub nielegalnym poborem), awarii liczników itp., tj. na (tzw. straty handlowe) przypadało natomiast od 20,3% do 51,5% ogółu strat energii elektrycznej występujących w tych zakładach. W 8 z tych zakładów oszacowano straty z tytułu nielegalnego poboru energii, których wysokość zmniejszyła się z 693,7 GWh w 2001 r. do 636,2 GWh w 2002 r. i 566,5 GWh w 2003 r. Koszty zakupu energii elektrycznej na pokrycie tych strat zmniejszyły się natomiast z 80,5 mln zł do 77,8 mln zł i 70,6 mln zł.

3.2.3. Działania ograniczające straty energii elektrycznej

Objęte kontrolą zakłady energetyczne i oddziały spółek dystrybucyjnych w zróżnicowanym zakresie podejmowały działania ograniczające straty energii elektrycznej w ramach eksploatacji sieci, jej remontów i modernizacji. Tylko niektóre opracowały programy działań ukierunkowanych na zminimalizowanie sieciowych strat energii, nie określając w nich wymiennie niezbędnych przedsięwzięć, okresu ich realizacji i rozmiarów zadań do wykonania w najbliższych latach. Zarządy zakładów energetycznych ustalały natomiast mogące ograniczyć straty sieciowe kierunki działań technicznych, eksploatacyjnych oraz kontrolnych i organizacyjnych. Działania te polegały przede wszystkim na utrzymywaniu właściwego stanu technicznego sieci, także z punktu widzenia optymalnego rozplywu

energii elektrycznej, zabezpieczeniu sieci przed nielegalnym poborem oraz sprawdzaniu legalności poboru energii elektrycznej.

W ZE we Wrocławiu w 2003 r. i 2004 r. (do czasu kontroli) dostosowano do aktualnych obciążeń moc odpowiednio 117 oraz 113 transformatorów SN/nN, wprowadzając jednocześnie do użytkowania transformatory generujące straty energii niższe niż transformatory stosowane poprzednio. W 2003 r. pod kątem kompensacji prądu biegu jałowego sprawdzono działanie – 875, a w 2004 r. – 904 transformatorów, instalując w wymagających tego przypadkach odpowiednie kondensatory. Odciążono 131 przeciążonych odcinków sieci nN (przez zmianę konfiguracji sieci).

W ZE w Płocku zamontowano 3.698 kondensatorów. W prawie 2.400 stacjach transformatorowych SN/nN zainstalowano układy pomiarowe, w wyniku czego liczba opomiarowanych stacji zwiększyła się z 4.856 w 2001 r. (50% ogółu stacji SN/nN) do 7.247 w czerwcu 2004 r. (73% stacji SN/nN). Umożliwiło to bilansowanie i kontrolowanie na znacznym obszarze przepływów energii i mocy oraz ustalanie większej liczby miejsc powstawania strat energii elektrycznej, w tym strat energii związanych z jej nielegalnym poborem.

Pomimo efektów w redukowaniu strat energii, w objętych kontrolą zakładach energetycznych (oddziałach) stwierdzono przypadki niewykorzystania wszystkich możliwości ograniczenia tzw. strat technicznych energii związanych z przepływem energii w sieci oraz pozostawianiem jej pod napięciem. Przykładowo:

W Oddziałach EnergiaPro we Wrocławiu oraz w Wałbrzychu oszacowano możliwość ograniczenia strat poprzez dostosowanie mocy znamionowej transformatorów do występujących obciążeń oraz optymalizację rozcięć w układzie pracy sieci tych zakładów odpowiednio o 21 GWh oraz 8,8 GWh rocznie. Tym samym określono możliwość ograniczenia kosztów zakupu energii na potrzeby dystrybucji w Oddziale we Wrocławiu o kwotę rzędu 2.300 tys. zł, a w Wałbrzychu o 1.100 tys. zł. W wymienionych jednostkach nie wyczerpano także możliwości ograniczenia strat wynikających z asymetrycznego obciążenia sieci nN.

Pełne dostosowanie transformatorów do aktualnych i przewidywanych obciążeń, a więc maksymalne ograniczenie strat w transformatorach, wymaga znacznych nakładów finansowych, co wyklucza uzyskanie maksymalnych efektów w krótkim okresie czasu. W ocenie NIK znaczące efekty w krótszym okresie czasu, można uzyskać przy niższych nakładach, w wyniku poprawy gospodarki istniejącymi transformatorami (optymalizując ich obciążenia przez wymianę pomiędzy stacjami) lub w wyniku zmniejszania asymetrii obciążenia w sieci nN.

W ZE Warszawa-Teren w czterech rejonach energetycznych (Otwock, Przasnysz, Wyszków i Ostrołęka) w transformatorach SN/nN nie zainstalowano baterii kondensatorów umożliwiających kompensowanie mocy biernej i zredukowanie przez to strat energii elektrycznej o 6,9 GWh rocznie. Zwrot kosztów zainstalowania kondensatorów nastąpiłby w okresie krótszym niż 1 rok.

W Elbląskich Zakładach Energetycznych oszacowano nieuzasadnione straty energii elektrycznej na poziomie 12,7 GWh (obejmujące zarówno straty techniczne jak i

z tytułu nielegalnego poboru energii elektrycznej). Wyeliminowanie tych strat umożliwiłoby ograniczenie kosztów zakupu energii według cen z 2003 r. o 1.588 tys. zł rocznie.

3.2.4. Wykorzystywanie uprawnień do kontroli układów pomiarowych, dotrzymywania zawartych umów i prawidłowości rozliczeń

W wyniku kontroli przeprowadzanych przez przedstawicieli objętych badaniem zakładów energetycznych (oddziałów) na podstawie art. 6 ust. 1 prawa energetycznego, co-roczenie ujawniano prawie 8 tys. przypadków nielegalnego poboru energii elektrycznej. W okresie od stycznia 2001 r. do 30 czerwca 2004 r. przedstawiciele zakładów energetycznych stwierdzili 28.649 przypadków nielegalnego poboru energii. Wykryci sprawcy nielegalnego poboru energii elektrycznej, według szacunku objętych kontrolą zakładów energetycznych (oddziałów) pobrali nielegalnie w 2001 r. – 44,2 GWh, w 2002 r. – 33,7 GWh, w 2003 r. – 34,7 GWh, a w I półroczu 2004 r. – 19,0 GWh energii elektrycznej, za co obciążono ich opłatami określonymi w taryfach na łączną kwotę 80.258 tys. zł.

W 8 zakładach energetycznych (oddziałach) dokonujących w latach 2001 – 2003 szacunków strat energii elektrycznej spowodowanych nielegalnym jej poborem (w Białymstoku, Toruniu, Skarżysku-Kamiennej, Płocku, Wałbrzychu, Wrocławiu, Bydgoszczy i Szczecinie), straty te (oszacowane w tych latach łącznie na 1.896,4 GWh, wartości 228,9 mln zł), były w poszczególnych zakładach od 12 do 66 razy wyższe od energii pobranej nielegalnie przez wykrytych sprawców nielegalnego poboru. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli dotychczasowa wykrywalność nielegalnego poboru, przynajmniej w wymienionych zakładach, była mało skuteczna.

Rozpowszechnionemu procederowi nielegalnego poboru energii elektrycznej sprzyjało niekonsekwentne postępowanie zakładów (oddziałów) po wykryciu nielegalnego poboru. Z 28.649 stwierdzonych w badanym okresie przypadków nielegalnego poboru, 26.029 dotyczyło kradzieży energii ujawnionych samodzielnie przez przedstawicieli zakładów energetycznych, a 2.198 – kradzieży energii stwierdzonych w wyniku współpracy z Policją. Jednakże tylko o 7.335 kradzieżach powiadomiono organa ścigania. O wykryciu przez przedstawicieli zakładów energetycznych (bez udziału Policji) pozostałych 18.694 kradzieży energii elektrycznej, nie poinformowano prokuratora lub Policji. Tym samym nie wywiązano się z nałożonego w art. 304 § 1 Kodeksu postępowania karnego obowiązku powiadomienia prokuratora lub Policji o stwierdzonym przestępstwie (jakim jest kradzież energii elektrycznej). Spośród 17 objętych kontrolą zakładów, tylko ZE w Wałbrzychu (od 30 kwietnia 2004 r. Oddział EnergiaPro) o wszystkich stwierdzonych w latach 2001 – 2003 i w I półroczu 2004 r. przestępstwach kradzieży energii elektrycznej (1.380) powiadomił organa ścigania. Pozostałe 16 zakładów (oddziałów) nie dopełniło tego obowiązku.

Oddział Enea w Szczecinie nie zawiadomił prokuratora lub Policji o 1.752 stwierdzonych od początku 2001 r. do 30 czerwca 2004 r. przestępstwach kradzieży energii elektrycznej, stanowiących 98,4% ujawnionych w tym okresie przez przedstawi-

cieli tego Oddziału kradzieży energii, Oddział Enea w Bydgoszczy o 2.148 przestępstwach (89,6%), Oddział EnergiaPro (przed 30 kwietnia 2004 r. Zakład Energetyczny) we Wrocławiu o 2.020 (84,6%), a Zakład Energetyczny Okręgu Radomsko-Kieleckiego w Skarżysku-Kamiennej o 2.549 kradzieżach (83,5%).

Eliminowaniu nielegalnego poboru nie sprzyjała również systematycznie obniżająca się skuteczność windykacji należności od sprawców tego poboru, będąca m.in. wynikiem opieszałości komórek windykacyjnych w podejmowaniu działań na rzecz pozyskania tych należności. O ile wpłaty od tej specyficznej grupy odbiorców w badanych zakładach energetycznych w 2001 r. wynosiły 17.835 tys. zł (73,6% naliczonych im w 2001 r. opłat), to w 2002 r. zmniejszyły się do 15.128 tys. zł (67,8%), a w 2003 r. do 14.586 tys. zł (67,3% naliczonych opłat). W I półroczu 2004 r. wpłaty od sprawców nielegalnego poboru wyniosły 7.662 tys. zł i były niższe niż w analogicznym okresie roku poprzedniego o 640 tys. zł. Uzyskane w I półroczu 2004 r. wpływy stanowiły 63,5% naliczonych w tym półroczu opłat, podczas gdy osiągnięte w I półroczu 2003 r. 64,5% ustalonych wówczas należności.

***W ZE w Wałbrzychu** (od 30 kwietnia 2004 r. Oddziały EnergiaPro w Wałbrzychu) z ogólnej kwoty opłat ustalonych sprawcom nielegalnego poboru energii elektrycznej w 2001 r. (467,8 tys. zł) wyegzekwowano 424,5 tys. zł (90,7%), w 2002 r. wyegzekwowano 287,6 tys. zł – 46,1% należności ustalonych (633,8 tys. zł), a w 2003 r. 343,8 tys. zł – 33,4% należności ustalonych za nielegalnie pobraną energię elektryczną (1.029,1 tys. zł). Egzekucji nie podejmowano niezwłocznie po upływie terminu płatności i skierowaniu do sprawców upomnień wymaganych przepisami o postępowaniu egzekucyjnym w administracji¹⁷. W 29 bowiem na 30 zbadanych postępowań, tytuły wykonawcze przekazano właściwym naczelnikom urzędów skarbowych po upływie od 92 do 197 dni od terminu płatności.*

***W ZE w Będzinie** dopiero w IV kwartale 2004 r. wszczęto procedurę prawnego dochodzenia 3 objętych badaniem nieuregulowanych opłat (12,6 tys. zł) naliczonych w związku z nielegalnym poborem energii elektrycznej stwierdzonym w styczniu 2002 r. Tłumaczono to trudnościami z uzyskaniem w 2002 r. od Urzędu Skarbowego w Sosnowcu nowych wzorów tytułów wykonawczych¹⁸, a nadto zaprzestaniem z dniem 1 stycznia 2003 r. przyjmowania przez urzędy skarbowe wniosków o wszczęcie egzekucji administracyjnej na podstawie wystawianych przez Zakład Energetyczny tytułów wykonawczych.*

Kontrolowane zakłady energetyczne wykorzystywały możliwości określone w art. 57 prawa energetycznego do ustalania zryczałtowanej opłaty za nielegalny pobór energii elektrycznej, w wysokości określonej w taryfie. Nie korzystały natomiast z alternatywnej możliwości dochodzenia odszkodowania na zasadach ogólnych. Wybór uproszczonego sposobu na uzyskanie rekompensaty za nielegalny pobór energii, nie wymagał udowodnienia wszystkich okoliczności świadczących o istnieniu po stronie sprawcy nielegalnego

¹⁷ Ustawa z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (j.t. Dz.U. z 2002 r. Nr 110, poz. 968 ze zm.)

¹⁸ Wzór tytułu wykonawczego obowiązujący w 2002 r. – stanowiący załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Finansów z 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji – opublikowany został w Dz.U. z 2001 r. Nr 137, poz. 1541 w dniu 30 listopada 2001 r.

poboru odpowiedzialności odszkodowawczej, przede wszystkim wysokości faktycznej szkody. W przypadku braku zapłaty opłat za nielegalny pobór energii elektrycznej wystąpiły przypadki tak egzekwowania tych opłat przez organy egzekucyjne właściwe w egzekucji administracyjnej (naczelników urzędów skarbowych) w oparciu o wystawione przez zakłady energetyczne tytuły wykonawcze, jak też odmowy ich ściągnięcia. Odmienne postępowanie poszczególnych organów egzekucyjnych było skutkiem różniących się interpretacji powołanego przepisu art. 57 prawa energetycznego w zakresie dochodzenia tych opłat, co przedstawiono w charakterystyce stanu prawnego stanowiącej załącznik nr 2 do niniejszej informacji.

W ZE w Toruniu w związku z odmową naczelników urzędów skarbowych z terenu działania tego Zakładu kontynuowania postępowania egzekucyjnego, w 2001 r. wstrzymano podejmowanie działań prawnych o wyegzekwowanie naliczonych sprawcom nielegalnego poboru opłat. Dopiero na przełomie lat 2003 – 2004 wystąpiono o sądowe stwierdzenie obowiązku zapłaty opłat nieuregulowanych przez sprawców nielegalnego poboru.

W ZE w Tarnowie jeden, spośród pięciu urzędów skarbowych działających na obszarze funkcjonowania tego Zakładu odmówił prowadzenia egzekucji należności, zwracając w kwietniu 2004 r. wystawione w marcu tegoż roku przez Zakład 3 tytuły wykonawcze. Pozostałe urzędy skarbowe prowadziły egzekucję tych opłat.

W badanych zakładach energetycznych (oddziałach) na ogół przestrzegano zasad przeprowadzania kontroli określonych w art. 6 prawa energetycznego i w rozporządzeniu Ministra Gospodarki w sprawie przeprowadzania kontroli przez przedsiębiorstwa energetyczne. W większości przypadków kontrole prowadzono w co najmniej dwuosobowym składzie, po okazaniu legitymacji i pisemnego upoważnienia wydanego przez Zakład Energetyczny. Ustaleń stanu faktycznego dokonywano na podstawie wyników oględzin, zabezpieczonych urządzeń, instalacji lub ich części, a nadto przeprowadzonych badań i pomiarów urządzeń pomiarowych. W większości przypadków z przeprowadzonych kontroli sporządzano protokoły, zawierające ustalenia dokonane w trakcie kontroli. Odstępstwa od obowiązujących zasad przeprowadzania kontroli stwierdzono w 4 zakładach.

Analiza 45 losowo wybranych akt kontroli przeprowadzonych od początku 2001 r. do końca czerwca 2004 r. przez przedstawicieli ZE w Białymstoku, podczas których stwierdzono nielegalny pobór energii elektrycznej (4,5% ogółu kontroli stwierdzających nielegalny pobór) wykazała iż:

- w 15 przypadkach (33,3% badanych) kontroli dokonano bez upoważnień do kontroli,
- w 4 przypadkach (8,8% badanych) jeden z 2 pracowników uczestniczących w kontrolach nie posiadał wymaganej legitymacji przedstawiciela przedsiębiorstwa energetycznego,
- w 21 protokołach (26,7% badanych) nie określono podstawy prawnej kontroli.

Nadto w wyniku 2 kontroli objętych badaniem (4,4%) zaniżono (łącznie o 1.184 zł) opłaty naliczone w następstwie ujawnionych nielegalnych poborów.

W ZE w Elblągu na 6.204 kontroli podjętych od stycznia 2001 r. do 30 czerwca 2004 r. w celu ustalenia, czy miało miejsce nielegalne pobieranie energii elektrycznej, co najmniej 165 przeprowadzono bez upoważnień do kontroli (wystawiono 6.039 upoważ-

nień). Nadto z 3.333 kontroli nie sporządzono wymaganego protokołu kontroli (protokoły sporządzono z 2.871 kontroli).

Zakłady Energetyczne w **Będzinie oraz Elblągu** zleciły wykonywanie kontroli odbiorców energii elektrycznej innym podmiotom gospodarczym, swobodnie wybierającym odbiorców do kontroli. Postępowanie takie naruszało zasady kontroli określone w § 6 pkt 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z 11 sierpnia 2000 r. Powołany przepis upoważnia bowiem wyłącznie przedsiębiorstwo energetyczne do ustalania miejsca kontroli, ze wskazaniem odbiorcy. Wskazanie przez przedsiębiorstwo energetyczne odbiorcy do kontroli, jest przetwarzaniem danych osobowych, dopuszczalnym jedynie w przypadkach określonych w art. 23 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych¹⁹. Powołane przepisy w pkt 2 przewidują przetwarzanie danych osobowych, gdy jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia wynikającego z przepisu prawa.

Zlecenie kontroli odbiorców energii elektrycznej innym podmiotom gospodarczym, w przypadku Elbląskich Zakładów Energetycznych, w ocenie Najwyższej Izby Kontroli było nadto niecelowe i świadczyło o braku gospodarności w tym Zakładzie Energetycznym. Za dokonywanie kontroli w celu ustalenia czy miało miejsce nielegalne pobieranie energii elektrycznej i zlikwidowanie stwierdzonych przypadków nielegalnego poboru podmiotom tym wypłacono ponad 920 tys. zł, mimo iż istniała możliwość tańszego (o 339,7 tys. zł) zlecenia wykonania tych czynności pracownikom Elbląskich Zakładów Energetycznych, w ramach obowiązków służbowych. Stwierdzono, że w większości przypadków podmioty, którym zlecono przeprowadzenie kontroli u odbiorców energii elektrycznej, powierzyły to zadanie osobom zatrudnionym w Zakładzie Energetycznym. Co więcej, część kontroli przeprowadzono w czasie, w którym osoby działające na zlecenie podmiotu gospodarczego świadczyły jednocześnie pracę w Zakładzie Energetycznym. Z tytułu takich kontroli, przeprowadzonych przez pracowników Zakładu Energetycznego, w czasie świadczenia pracy na rzecz Zakładu Energetycznego, podmiotom gospodarczym wypłacono 234,3 tys. zł, czyli ok. 25% ich całkowitego wynagrodzenia. O niezachowaniu zasady gospodarności w rozliczeniach z podmiotami, którym w Elbląskich Zakładach Energetycznych powierzono prowadzenie kontroli odbiorców energii elektrycznej, świadczy ponadto nieobciążenie ich kwotą 11,4 tys. zł z tytułu przewidzianej w umowach partycypacji w kosztach ekspertyz kryminalistycznych liczników energii elektrycznej zabezpieczonych podczas kontroli.

Zleceniu w Elbląskich Zakładach Energetycznych 2 firmom zewnętrznym kontroli nielegalnego poboru energii oraz wykonywaniu tych usług na ich rzecz przez pracowników tego Zakładu sprzyjało wypłacanie przez te firmy kierownictwu Rejonów Energetycznych Malbork i Kwidzyn wynagrodzeń za tzw. nadzorowanie zleconej działalności.

3.2.5. Stan sieci elektroenergetycznych i ich utrzymanie

W dniu 30 czerwca 2004 r. objęte kontrolą zakłady energetyczne oraz oddziały spółek dystrybucyjnych eksploatowały:

¹⁹ J.t. Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.

- ponad 127 tys. stacji elektroenergetycznych z 1.266 transformatorami WN/SN, 130 transformatorami SN/SN oraz 127.320 transformatorami SN/nN,
- ponad 15 tys. km linii WN, 153 tys. km linii SN oraz 222 tys. km linii nN.

Urządzenia te wykorzystywano do dystrybucji energii elektrycznej do ponad 7.871 tys. odbiorców finalnych, w tym do ponad 7.123 tys. odbiorców zaliczanych do grupy taryfowej „G” (głównie gospodarstw domowych i rolnych).

W wyniku modernizacji i rozbudowy sieci, w porównaniu ze stanem na 1 stycznia 2001 r. w objętych kontrolą jednostkach przybyło 1.724 km linii SN (1,1%), 5.660 km linii nN (2,6%), 4.494 stacji elektroenergetycznych (3,7%), 25 transformatorów WN/SN (2,0%) oraz 3.503 transformatorów SN/nN (2,8%). Pomimo to stopień umorzenia poszczególnych grup eksploatowanych urządzeń elektroenergetycznych był nadal wysoki:

- w 6 kontrolowanych podmiotach stopień umorzenia linii nN przekroczył 66%,
- w 4 podmiotach stopień umorzenia stacji elektroenergetycznych przekraczał 83%,
- w 6 podmiotach stopień umorzenia transformatorów SN/nN przekraczał 82%.

Opomiarowanie sieci elektroenergetycznych objętych kontrolą zakładów energetycznych (oddziałów) było niewystarczające dla pełnej kontroli i optymalizacji pracy sieci. W znacznej części stacji odbiorczych SN/nN nie zainstalowano żadnych przyrządów pomiarowych. Uniemożliwiało to ustalenie faktycznych strat energii w sieciach średnich i niskich napięć, tworzenie baz danych do dokonywania obliczeń sieciowych, a także bilansowania zużycia energii według urządzeń pomiarowych w stacji, ze zużyciem według liczników u odbiorców. Tym samym ograniczało identyfikację źródeł powstawania strat, w tym możliwość lokalizowania nielegalnego poboru w sieciach zasilanych z poszczególnych stacji transformatorowych. Brak opomiarowania znacznej części stacji – w ocenie Najwyższej Izby Kontroli – utrudniał podejmowanie optymalnych decyzji w zakresie minimalizacji strat.

W Oddziale EnergiaPro we Wrocławiu, na 5.151 stacji odbiorczych (według stanu na 30 czerwca 2004 r.) w 3.234 brakowało przyrządów pomiarowych, a w Wałbrzychu na 3.051 takich stacji – w 1.310 nie zainstalowano żadnych przyrządów pomiarowych. W ZE w Skarżysku-Kamiennej na 11.947 stacji transformatorowych SN/nN – w 1.422 stacjach nie zainstalowano układów pomiarowych. W Oddziale ENEA w Bydgoszczy brakowało urządzeń pomiarowych w 7.533 transformatorach SN/nN, a w ZE w Toruniu nie dokonywano pomiarów przepływu energii na 9.327 transformatorach. W ZE w Elblągu stacje SN/nN w ogóle nie były opomiarowane, natomiast 31% liczników zainstalowanych w głównych punktach zasilania po stronie SN mierzyło przepływ energii z dokładnością $\pm 2\%$, odpowiadającą poziomowi strat energii elektrycznej w sieciach 110kV, co w praktyce eliminowało przydatność odczytów z tych liczników do ustalania strat w tych sieciach. W ZE Warszawa-Teren opomiarowanych było 18,8% stacji energetycznych SN/nN, choć w Rejonie Energetycznym Mińsk Mazowiecki opomiarowano wszystkie stacje SN/nN, w wyniku czego rozpoczęto w tym Rejonie bilansowanie energii elektrycznej dla każdej stacji.

3.2.6. Gospodarowanie licznikami energii elektrycznej

Liczba liczników energii elektrycznej wykorzystywanych do rozliczeń z odbiorcami energii w objętych kontrolą zakładach energetycznych (oddziałach) zwiększyła się z 7.791,4 tys. w dniu 1 stycznia 2001 r. do 7.939,3 na koniec 2003 r. oraz 7.954,7 tys. w dniu 30 czerwca 2004 r.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła działania ukierunkowane na ograniczenie strat energii elektrycznej z tytułu jej poboru niezmierzonego przyrządami pomiarowymi. Realizowane one były poprzez systematyczne wycofywanie z eksploatacji tzw. „liczników bezklasowych” charakteryzujących się niższą dokładnością pomiarów i wyższą wartością prądu rozruchu²⁰, bądź wysoką awaryjnością²¹. O ile w końcu 2001 r. objęte kontrolą zakłady eksploatowały ponad 462 tys. wymienionych liczników (5,9% liczników wykorzystywanych do rozliczeń z odbiorcami), to w ciągu 2,5 lat – do 30 czerwca 2004 r., ich liczbę ograniczono do 171,9 tys. (2,2% ogółu liczników). Najwięcej takich liczników od początku 2001 r. do końca I półrocza 2004 r. wycofano z eksploatacji w Zakładzie Energetycznym Okręgu Radomsko-Kieleckiego – 126,2 tys. (17,1% ogólnej liczby liczników zainstalowanych w tym Zakładzie u odbiorców), w ZE w Krakowie – 77,3 tys. (9,7%) oraz w ZE w Bydgoszczy (od 2003 r. Oddziale ENEA) – 23,5 tys. (5,4%).

Spśród 17 objętych kontrolą zakładów energetycznych, według stanu na 30 czerwca 2004 r., w 4 (w Białymstoku, Skarżysku-Kamiennej, Olsztynie i Rzeszowie) praktycznie wszystkie liczniki energii elektrycznej zainstalowane u odbiorców posiadały ważne cechy legalizacyjne. W pozostałych 13 zakładach (oddziałach) do rozliczeń z odbiorcami energii, oprócz liczników objętych kontrolą metrologiczną, wykorzystywano także liczniki bez legalizacji lub z nieważnym dowodem legalizacji. Liczba takich liczników zmniejszyła się z co najmniej 200,5 tys.²² na początku 2001 r. (3,0% wszystkich liczników służących do rozliczeń energii elektrycznej z odbiorcami) do 97,2 tys. w końcu 2003 r. (1,2%) oraz 70,6 tys. na 30 czerwca 2004 r. (0,9% ogółu liczników wykorzystywanych do rozliczeń z odbiorcami). Według stanu z końca czerwca 2004 r. najwięcej liczników bez ważnej legalizacji użytkowano w ZE w Płocku – 33,8 tys. szt. (9,6% licz-

²⁰ W myśl zarządzenia Nr 30 Prezesa Głównego Urzędu Miar z dnia 31 października 2000 r. w sprawie wprowadzenia przepisów metrologicznych o użytkowych licznikach energii elektrycznej prądu przemiennego legalizacji pierwotnej oraz ponownej podlegały liczniki indukcyjne klasy dokładności 0,5; 1; 2 i 3 oraz liczniki statyczne klasy dokładności 0,2; 0,5 1 i 2, natomiast po wejściu w życie z dniem 20 marca 2004 r. rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 lutego 2004 r. w sprawie wymagań metrologicznych, którym powinny odpowiadać liczniki energii elektrycznej prądu przemiennego – legalizacji podlegają liczniki indukcyjne klasy dokładności 0,5; 1 i 2 oraz liczniki statyczne klasy dokładności 0,2; 0,5 1 i 2.

²¹ Liczniki 2CM4, CAM63 i T2CA43 (określane potocznie licznikami rumuńskimi) o dokładności pomiaru odpowiadającej klasie 3. Według powszechnej opinii służb technicznych zakładów energetycznych, liczniki te cechuje duża awaryjność (zacinają się). Ponadto jednofazowy model 2CM4 umożliwia stosunkowo łatwy nielegalny pobór energii elektrycznej, poprzez niepozostawiające śladów ściśnięcie obudowy licznika powodujące zatrzymanie tarczy.

²² ZE w Płocku nie prowadził ewidencji umożliwiającej ustalenie na 1 stycznia 2001 r. liczby liczników poddanych kontroli metrologicznej.

ników wykorzystywanych do rozliczeń energii elektrycznej z odbiorcami) oraz w ZE w Krakowie – 23,0 tys. szt. (2,7% ogółu liczników). W Zakładach Energetycznych w Bielsku Białej oraz Warszawa Teren, Będzińskim Zakładzie Energetycznym i Oddziale EnergiaPro we Wrocławiu eksploatowano od 2,2 tys. do 3,6 tys. liczników bez ważnej legalizacji. W pozostałych 7 zakładach energetycznych użytkowano stosunkowo niewielką liczbę liczników nie posiadających ważnych cech legalizacyjnych, tj. od 21 szt. do 1.431 szt.

Eksploatację liczników bez ważnych cech legalizacyjnych tłumaczono głównie brakiem możliwości uzgodnienia z odbiorcami terminu wymiany legalizacyjnej liczników. W ZE w Płocku i ZE w Krakowie dodatkowo decyzjami Zarządów tych Zakładów, nadającymi priorytet wymianie posiadających ważną legalizację, ale w ich opinii wadliwych liczników 2CM4, CAM63 i T2CA4²³. W ZE w Płocku w latach 1999 – 2002 wymieniono ponad 21 tys. takich liczników, a w ZE w Krakowie w latach 2002 – 2004 (I półrocze) – ponad 77 tys. Wymiana tych liczników mogła ograniczyć straty energii elektrycznej, jednakże nie może usprawiedliwić zaniechania prawnej kontroli metrologicznej (legalizacji ponownej), wymaganej przepisami obowiązujących ustaw²⁴. Nadto użytkowanie (w wymienionych wcześniej zakładach) znacznej liczby liczników energii elektrycznej bez kontroli metrologicznej, nie gwarantowało również prawidłowego pomiaru pobieranej przez odbiorców energii, przez co mogło stanowić źródło strat, bezzasadnie zaliczanych do uzasadnionych strat sieciowych.

Ponadto za niecelowe Najwyższa Izba Kontroli uznała montowanie przez ZE w Krakowie na zewnątrz budynków liczników energii elektrycznej, dla których zakresy temperatur gwarantujących prawidłowe funkcjonowanie nie odpowiadały miejscowym warunkom atmosferycznym. Skutki możliwych w tych przypadkach nierzetelnych wskazań liczników mogą bowiem obciążać pozostałych odbiorców.

3.2.7. Regulowanie przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki działalności zakładów energetycznych

W koncesjach na prowadzenie działalności sieciowej, udzielonych zakładom energetycznym przed okresem objętym kontrolą, zobowiązano je do prowadzenia działalności na rzecz ograniczania strat energii elektrycznej w eksploatowanych sieciach elektroenergetycznych. W koncesjach tych zawarto również warunek prowadzenia działalności koncesjonowanej przy zachowaniu zasady najniższych możliwych kosztów. W okresie objętym kontrolą Urząd Regulacji Energetyki nie kontrolował w zakładach energetycznych realizacji warunków koncesji w zakresie działań dla zmniejszenia strat energii elektrycznej, poprzestając na monitorowaniu wysokości strat w oparciu o dokumentację składaną przez koncesjonariuszy cyklicznie, w kolejnych procesach ustalania i zatwierdzania taryf.

²³ Patrz przypis 21.

²⁴ Najpierw ustawy z dnia 3 kwietnia 1993 r. – Prawo o miarach (Dz.U. Nr 55, poz. 248 ze zm.), następnie – tak samo nazwanej ustawy z dnia 11 maja 2001 r. (j.t. Dz.U. z 2004 r. Nr 243, poz. 2441 ze zm.).

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli postępowanie takie było niewystarczające dla egzekwowania od koncesjonariuszy przestrzegania wymienionych wyżej warunków koncesji.

Najwyższa Izba Kontroli nie podzieliła stanowiska URE, że straty zakładów energetycznych z tytułu nielegalnego poboru energii elektrycznej „muszą” być uznawane za koszt uzasadniony, jako kategoria kosztowa w ramach różnicy bilansowej ogółem. Przyjęcie takiego stanowiska oznacza przenoszenie całości tych kosztów do taryf dla energii elektrycznej. Nie motywuje też zakładów energetycznych do zachowania należytej staranności zmierzającej do ochrony interesów odbiorców, o której mowa w art. 3 pkt 21 prawa energetycznego (w szczególności poprzez wykrywanie nielegalnego poboru i dochodzenie szkód spowodowanych tym poborem energii). Sprzyja natomiast przerzucaniu na odbiorców kosztów zaniedbań zakładów energetycznych.

Stosownie do art. 30 prawa energetycznego, do postępowania przed Prezesem URE stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego²⁵ (z wyjątkiem postępowania odwoławczego). URE na podstawie art. 75 § 1 Kpa, powinien zatem żądać od przedsiębiorstw energetycznych przed podjęciem decyzji o zatwierdzeniu taryfy dla energii elektrycznej wszelkich dowodów (w tym materiałów pozwalających na dokonanie analizy struktury poniesionych kosztów) umożliwiających dokonanie oceny, czy dane koszty są kosztami uzasadnionymi w rozumieniu art. 3 pkt 21 prawa energetycznego.

Począwszy od 2001 r., w podsektorze dystrybucji Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wprowadził nowe mechanizmy regulacji cen i opłat taryfowych. Stosowaną poprzednio regulację kosztową, zastąpiono tzw. regulacją pułapową porównawczą (bodźcową), która co do istoty polega na prognozowaniu, w oparciu o wyniki uzyskiwane przez pozostałe przedsiębiorstwa energetyczne, przychodów zakładów energetycznych na sfinansowanie niezbędnych kosztów ich działalności. W wyniku zastosowania tej metody, za uzasadniony poziom różnicy bilansowej (strat energii) w poszczególnych zakładach energetycznych uznawano odpowiednio skorygowany średni ich poziom występujący w pozostałych jednostkach sektora. Do wyznaczenia tego poziomu strat energii zastosowano model ekonometryczny złożony z dwóch równań regresji liniowej. W pierwszym uwzględniono 27, a w drugim 8 zmiennych charakterystycznych m.in. długość linii poszczególnych napięć, moce i liczbę transformatorów, liczbę odbiorców. Uśrednione wyniki uzyskiwane z obu równań wyznaczały poziom strat tzw. „modelowych”, przenoszonych do taryf zakładów energetycznych.

Wprowadzenie porównawczej metody regulacji uzasadniano dążeniem do wypracowania mechanizmów, spełniających funkcje występujące w warunkach rynkowych. Jak podkreślano jedynie zarządzający przedsiębiorstwami energetycznymi znają rzeczywisty poziom ukrytych rezerw i mogą wpływać na eliminację nieefektywności. Regulator zaś winien pobudzać proefektywne zachowania zarządzających zakładami energetycznymi.

²⁵ J.t. ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego opublikowany został w Dz.U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.

URE zezwalając na rekompensowanie przychodami za dostarczanie energii średnich kosztów sektora, motywował najmniej efektywne przedsiębiorstwa energetyczne do obniżenia kosztów, do co najmniej przeciętnych w branży. Pozostałe przedsiębiorstwa osiągające niższe straty od prognozowanych, otrzymywały swoistą premię ekonomiczną, mobilizującą do działań ukierunkowanych na dalsze, systematyczne ograniczanie strat energii elektrycznej. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli wprowadzona w 2001 r. metoda regulacji uwzględniała zatem bodźce ekonomiczne motywujące zakłady energetyczne do obniżania strat energii elektrycznej w sieciach elektroenergetycznych.

Najwyższa Izba Kontroli nie kwestionuje tym samym proefektywnościowej funkcji mechanizmów metody porównawczej w procesie regulacji działalności zakładów energetycznych. O jej skuteczności może świadczyć fakt, że w okresie wyznaczania tą metodą „strat modelowych”, relacja strat energii elektrycznej w sieciach elektroenergetycznych zakładów do ilości energii wprowadzonej do sieci obniżyła się z 10,2% w 2001 r. (13.174 GWh wartości 1.513 mln zł) do 9,7% w 2002 r. (12.508 GWh wartości 1.514 mln zł) oraz 9,2% w 2003 r. (12.532 GWh wartości 1.577 mln zł). Jednakże stosowanie tej metody do wyznaczania „strat modelowych”, a w konsekwencji do ustalania taryf zakładów energetycznych, nie znajduje podstawy prawnej w przepisach ustawy Prawo energetyczne. W myśl art. 45 ust. 1, a także przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 46 ust. 1 tej ustawy²⁶, podstawą ustalania taryf²⁷ są koszty uzasadnione, przez które – stosownie do definicji zawartej w art. 3 pkt 21 prawa energetycznego należy rozumieć koszty niezbędne do wykonania zobowiązań powstałych w związku z prowadzoną przez przedsiębiorstwo energetyczne działalnością (przesyłania, dystrybucji oraz obrotu energią), ponoszone w sposób ekonomicznie uzasadniony, z zachowaniem należytej staranności zmierzającej do ochrony interesów odbiorców. W świetle wymienionych przepisów, za koszty uzasadnione nie można zatem uznać kosztów na pokrycie „strat modelowych”, ustalanych w wyniku kryterium porównawczego z innymi przedsiębiorstwami energetycznymi, umożliwiającymi przeniesienie do taryf niektórych zakładów kwot wyższych od uzasadnionych występującymi stratami.

3.2.8. Przenoszenie do taryf kosztów zakupu energii elektrycznej na pokrycie strat sieciowych w objętych kontrolą zakładach energetycznych

W 17 objętych kontrolą zakładach sprawdzono sposób kalkulowania składnika zmiennej stawki sieciowej w 43 taryfach obowiązujących w trzech kolejnych okresach taryfowych od 1 lipca 2001 r. do 30 czerwca 2004 r. W 9 taryfach uwzględniono koszty zaku-

²⁶ Do 1 stycznia 2004 r. § 18 ust. 3 i § 19 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz.U. z 2001 r. Nr 1 poz. 7), a aktualnie § 18 ust. 3 i § 19 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz.U. Nr 105 poz. 1114).

²⁷ Także składnika zmiennej stawki sieciowej taryf (rekompensującego m.in. uzasadnione koszty zakupu energii w ilości niezbędnej do pokrycia różnicy bilansowej).

pu energii na pokrycie strat wyższe o 1,1% – 5,0% od faktycznie występujących w poszczególnych okresach taryfowych. Ustalenie w tych taryfach stawek opłat rekompensujących koszty zakupu energii na pokrycie strat nieznacznie wyższych od faktycznie występujących oznaczało, że w okresie ich obowiązywania przychody z tych opłat umożliwiały zakładom energetycznym pokrycie wszystkich strat energii elektrycznej, również nieuzasadnionych, wynikających z:

- konieczności zakupu energii elektrycznej na pokrycie nielegalnego poboru energii, w tym kradzieży, mimo niskiej wykrywalności nielegalnego poboru oraz niezachowywania należytej staranności po ujawnieniu kradzieży energii elektrycznej,
- niedostosowania mocy znamionowej transformatorów do występujących obciążeń,
- braku kondensatorów do kompensacji mocy biernej,
- niewystarczającego przeciwdziałania asymetrii sieci.

W 14 taryfach 13 objętych kontrolą zakładów, ustalając składnik zmienny stawki sieciowej uwzględniono straty energii o ponad 5% wyższe od faktycznie występujących. Taryfy te umożliwiły zrekompensowanie zakładom nie tylko kosztów zakupu energii na pokrycie wszystkich strat sieciowych, ale uzyskanie dodatkowych przychodów w kwocie 66.088 tys. zł.

W świetle powołanego w poprzednim rozdziale art. 45 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne oraz przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 46 ust. 1 tej ustawy, w wymienionych taryfach zawyżono stawki opłat (składnika zmiennego stawki sieciowej).

Wykaz taryf do których przeniesiono straty wyższe co najmniej o 5% od faktycznie występujących zawarto w załączniku nr 4 do niniejszej informacji.

3.2.9. Windykacja należności za energię elektryczną

Stan należności analizowanych zakładów energetycznych na koniec poszczególnych okresów, przedstawiono poniżej w tabeli nr 3.

Tabela nr 3

(w tys. zł)

L.p.	Wyszczególnienie	1.01.2001 r.	31.12.2001 r.	31.12.2002 r.	31.12.2003 r.	30.06.2004 r. ¹
1	2	3	4	5	6	7
1.	Należności ogółem 15 ZE	1.251.042	1.639.800	1.805.380	1.427.786	1.129.806
1a.	W tym: z tytułu sprzedaży, przesyłu i dystrybucji energii,	1.028.977	1.446.261	1.647.137	1.322.127	1.090.143
1b.	z tego: przeterminowane powyżej 3 miesięcy.	222.398	409.095	599.003	358.557	263.663
2.	Udział (1a:1) w %%	82,2	88,2	91,2	92,6	96,5
3.	Udział (1b:1a) w %%	21,6	28,3	36,4	27,1	24,2

¹ Dane dotyczą 13 zakładów energetycznych)

Na koniec 2003 r. łączny stan należności ogółem 15 analizowanych zakładów energetycznych był niższy zarówno od stanu należności z końca 2001 r. jak i 2002 r. odpowied-

nio o: 12,9% i 20,9%. Dominującym były należności z tytułu sprzedaży, przesyłu i dystrybucji energii. Wskaźnik okresu ściągania należności od odbiorców energii wynoszący w 2001 r. 51,2 dni zmniejszył się na koniec 2003 r. do 41,9 dni²⁸. Jednym z czynników, który miał wpływ na obniżenie stanu należności od odbiorców energii, było skuteczniejsze w 2003 r. egzekwowanie od tych odbiorców naliczonych odsetek od niezapłaconych w terminie należności. Z pozyskanych przez 15 analizowanych zakładów energetycznych odsetek z tego tytułu w łącznej kwocie 220.634 tys. zł, relatywnie najwyższe odsetki, bo w wysokości 85.626 tys. zł (38,8%), pozyskane zostały w 2003 r. (w 2001 r. 31,7%, a w 2002 r. 29,5%).

Na poziom przedstawianych należności pewien wpływ miały także transakcje sprzedaży wiarytelności oraz kompensowanie wzajemnych zobowiązań pomiędzy wieloma podmiotami. Jakkolwiek podejmowane w przedmiotowym zakresie działania były na ogół skuteczne, to w ocenie Najwyższej Izby Kontroli, nie zawsze podejmowano je z zachowaniem należytej staranności oraz w sposób celowy i gospodarny. Dla odzyskania należności nie w pełni angażowano też własne służby windykacyjne. W rezultacie powyższego w 6 zakładach obniżono przychody, łącznie o 26.467,2 tys. zł.

W Elbląskich Zakładach Energetycznych w Elblągu w niepełnym zakresie prowadzono egzekucję należności wymagalnych od tzw. „wielkiego odbioru”, tj. nie objęto żadnymi czynnościami windykacyjnymi należności od 30 dłużników na łączną kwotę 2.232,8 tys. zł, co stanowiło 83,4% ogółu takich należności (wg stanu na 12 października 2004 r.). Dopiero, w trakcie kontroli NIK, poinformowane o takiej sytuacji kierownictwo Zakładów, spowodowało wystosowanie wezwań do zapłaty tych należności, w wyniku czego do 21 grudnia 2004 r. wiarytelność ta została przez dłużników w całości uregulowana.

W latach 2001 – 2002 do Polskich Kolei Państwowych nie kierowano pisemnych upomnień w sprawie zapłaty zaległości w łącznej kwocie 11.887,6 tys. zł. Wiarytelności z tego tytułu sprzedano natomiast pośrednikom w handlu wiarytelnościami, mimo posiadania własnych służb ds. windykacji. Zauważyć należy, iż z ww. kwoty, 5.353,3 tys. zł (45,0%) było wymagalne dopiero od 2 tygodni, a 3.287,4 tys. zł (27,7%) zaledwie 1 dzień. Sprzedaż pośrednikom wymienionego zadłużenia spowodowała uszczuplenie dochodów Zakładów w kwocie 1.978,6 tys. zł, z czego 582,5 tys. zł stanowiły prowizje wypłacone tym pośrednikom, zaś 274,2 tys. zł prawo do odsetek od sprzedanych należności (razem 856,7 tys. zł). Pozostała kwota, tj. 1.121,8 tys. zł, mimo jej wpłaty przez PKP jeszcze w październiku 2002 r. na konto jednej z firm pośredniczących, nie została do czasu zakończenia kontroli (w grudniu 2004r.) przekazana Elbląskim Zakładom Energetycznym.

W Zakładach Energetycznych Okręgu Radomsko-Kieleckiego w Skarżysku – Kamiennej, w celu zbycia wiarytelności zawarto w badanym okresie 58 umów na łączną kwotę 70.168,1 tys. zł, w tym 57 umów o wartości 62.246,2 tys. zł (88,7%) z naruszeniem zasad wewnętrznej instrukcji windykacji należności za energię elektryczną, tj. bez wyczerpania własnych działań windykacyjnych, w tym na drodze sądowej. Nie dopełniono przy tym właściwej staranności w zakresie sprawdzenia wypłacalności i wiarygodności

²⁸ Wskaźnik okresu ściągania należności liczony jako relacja należności na koniec roku z tytułu sprzedaży, przesyłu i dystrybucji energii do przeciętnych dziennych przychodów z tego tytułu.

gospodarczej nabywców wierzytelności (zbywano wierzytelności także firmom, które zgłosiły upadłość). Ponadto, w okresie tym, celem odzyskania swoich wierzytelności, zawarto z firmami windykacyjnymi 54 umowy zlecenia opiekujące na kwotę 38.032,7 tys. zł, nie respektując w pełni ich realizacji. Skutkiem powyższych zaniechań było uszczuplenie w badanym okresie przychodów ZEORK w łącznej kwocie 16.173,3 tys. zł.

3.2.10. Rozstrzygnięcie przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki sporów w zakresie nieuzasadnionego wstrzymania dostaw energii elektrycznej w związku z nielegalnym jej poborem

Najwyższa Izba Kontroli nie wniosła uwag do postępowań dotyczących rozstrzygnięcia sporów w zakresie nieuzasadnionego wstrzymania dostaw energii elektrycznej w związku z nielegalnym jej poborem. Z 60 takich postępowań wszczętych w badanym okresie, zakończono 48. W przedmiotowych sprawach wpłynęło 9 odwołań od rozstrzygnięć Prezesa URE do Sądu Okręgowego w Warszawie – sądu ochrony konkurencji i konsumentów (do 15 grudnia 2002 r. Sądu Okręgowego w Warszawie – sądu antymonopolowego). Sąd utrzymał w mocy 4 decyzje wydane przez Prezesa URE, 3 kolejne zostały oddalone ze względów formalnych, a 2 postępowania odwoławcze nie zostały przez Sąd zakończone.

3.2.11. Nieprawidłowości w wymiarze finansowym

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości w wymiarze finansowym dotyczyły 108.536,2 tys. zł, na które złożyły się kwoty:

- uzyskane z naruszeniem prawa – 66.088,0 tys. zł – dodatkowe przychody w wyniku zawyżenia w 14 taryfach 13 zakładów energetycznych stawek opłat – objętego kontrolą składnika zmiennego stawki sieciowej,
- uszczuplenia środków publicznych oraz przychodów kontrolowanych zakładów – 34.583,7 tys. zł, głównie w wyniku:
 - ♦ zbycia wierzytelności bez zabezpieczenia interesów sprzedawcy lub sprawdzenia wypłacalności nabywców (przez Zakład Energetyczny Okręgu Radomsko Kieleckiego – 16.173,3 tys. zł, Będziński Zakład Energetyczny – 5.635,0 tys. zł, Elbląski Zakład Energetyczny – 1.121,8 tys. zł) lub bez wyczerpania możliwości korzystniejszego rozliczenia istniejącego zadłużenia (Elbląski Zakład Energetyczny – 856,7 tys. zł, Zakład Energetyczny w Wałbrzychu – 272,2 tys. zł),
 - ♦ zaniechania działań windykacyjnych przez Elbląski Zakład Energetyczny – 2.232,8 tys. zł,
- wydatkowane niegospodarnie i niecelowo – 6.477,5 tys. zł, w tym:
 - ♦ 5.539,7 tys. zł w związku z zakupem energii nie spełniającej kryterium pochodzenia ze źródeł odnawialnych, po wyższej od wynikającej z rynkowej ceny energii ze źródeł konwencjonalnych,

- ♦ 234,3 tys. zł w wyniku wypłacenia firmom zewnętrznym przez Elbląski Zakład Energetyczny wynagrodzenia za wykrywanie nielegalnego poboru, mimo że prace te wykonali pracownicy tego Zakładu,
 - ♦ 376,2 tys. zł w związku z powierzeniem przez Elbląski Zakład Energetyczny obsługi odbiorców firmom inkasenckim, mimo możliwości tańszego wykonania tej obsługi we własnym zakresie,
- wydatkowane z naruszeniem prawa – 1.387,0 tys. zł, w tym:
- ♦ 1.278,2 tys. zł przez Zakład Energetyczny we Wrocławiu w wyniku naruszenia przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych²⁹, do których stosowania Zakład ten był obowiązany na podstawie art. 4 tej ustawy (jako jednoosobowa spółka Skarbu Państwa wykonująca zadania o charakterze użyteczności publicznej),
 - ♦ 108,8 tys. zł w związku z przekroczeniem przez Zakład Energetyczny w Wałbrzychu (po 30 kwietnia 2004 r. Oddział EnergiaPro) określonego Zakładowym Układem Zbiorowym Pracy limitu wypłat nagród za wykrycie nielegalnego poboru energii elektrycznej.

Najwyższa Izba Kontroli podjęła działania w celu odzyskania 19.383,6 tys. zł, z czego do czasu sporządzenia niniejszej informacji odzyskano 2.443,8 tys. zł, w tym jeszcze podczas trwania kontroli 2.241,2 tys. zł.

4. INFORMACJE DODATKOWE O PRZEPROWADZONEJ KONTROLI

4.1. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

W kontroli 15 zakładów energetycznych (oddziałów) uczestniczyli biegli z dziedziny elektroenergetyki³⁰, którzy zbadali w tych jednostkach stan techniczny sieci, jej eksploatację oraz gospodarkę energią elektryczną. Nadto kontrolę stosowania liczników energii elektrycznej podlegających prawnej kontroli metrologicznej w 16 zakładach (oddziałach) przeprowadzono przy współdziałaniu okręgowych urzędów miar³¹.

Wszystkie protokoły kontroli zakładów energetycznych (oddziałów) zostały podpisane bez zastrzeżeń przez zarządy kontrolowanych spółek lub ich przedstawicieli. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki w dniu 27 kwietnia 2005 r. skorzystał natomiast z prawa odmowy podpisania protokołu kontroli Urzędu Regulacji Energetyki, po uprzednim wy-czerpaniu procedury zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole kontroli, częściowo uwzględnionych.

²⁹ J.t. Dz.U. z 2002 r. Nr 72 poz. 664 ze zm.

³⁰ Na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy o NIK.

³¹ Na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy o NIK.

W wyniku kontroli skierowano 21 wystąpień pokontrolnych (w tym 20 do kierowników kontrolowanych jednostek) zawierających oceny kontrolowanej działalności oraz uwagi i wnioski w sprawie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Zastrzeżenia do ocen i wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych zgłosiło 5 adresatów wystąpień. Jedno z tych zastrzeżeń, zgłoszone zostało po terminie przewidzianym na ich zgłoszenie³² i w związku z tym nie zostało przyjęte.

Przyjęte zastrzeżenia zostały rozpatrzone w następujący sposób:

- uwzględniono w całości zastrzeżenia do oceny wykonywanych przez Zakład Energetyczny w Toruniu kontroli odbiorców energii i sformułowanego w związku z tą oceną wniosku,
- uwzględniono w części zastrzeżenia do oceny sposobu ewidencji kosztów w Beskidzkiej Energetyce w Bielsku Białej i sformułowanego w związku z tą oceną wniosku,
- w całości oddalono zastrzeżenia do ocen i wniosków zawartych w wystąpieniach z kontroli Zakładu Energetycznego w Płocku oraz Oddziału EnergiaPro S.A. we Wrocławiu.

W związku z wystosowanymi wystąpieniami pokontrolnymi Najwyższa Izba Kontroli otrzymała od ich adresatów informacje o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz o podjętych w tym celu działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Według informacji zarządów kontrolowanych spółek lub ich przedstawicieli (na 15 października 2005 r.), podjęto realizację 107 spośród 112 wniosków zawartych w wystąpieniach z kontroli zakładów energetycznych (ich oddziałów). Prezes Urzędu Regulacji Energetyki nie zgłosił zastrzeżeń do ocen, uwag i wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym, natomiast w udzielonej odpowiedzi na wystąpienie podjął polemikę w sprawie przedstawionych wniosków.

³² Art. 61 ustawy o NIK przewiduje 7 dniowy termin na zgłoszenie zastrzeżeń, licząc od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

5. ZAŁĄCZNIKI

- Nr 1. Wykaz skontrolowanych jednostek.
- Nr 2. Charakterystyka stanu prawnego w zakresie kontrolowanej działalności obowiązującego w badanym okresie (od stycznia 2001 r. do połowy 2004 r.), a także zmiany wprowadzone po 30 czerwca 2004 r. oraz charakterystyka uwarunkowań ekonomiczno-organizacyjnych.
- Nr 3. Dane obrazujące ilość energii wprowadzaną do sieci elektroenergetycznych oraz wielkość strat w objętych kontrolą zakładach energetycznych (oddziałach).
- Nr 4. Wykaz taryf do których przeniesiono koszty strat wyższe od faktycznie występujących.
- Nr 5. Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska, odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność.
- Nr 6. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.

Wykaz skontrolowanych jednostek

Delegatura NIK w Białymstoku

1. Zakład Energetyczny Białystok S.A. w Białymstoku.

Delegatura NIK w Bydgoszczy

1. Grupa Energetyczna ENEA S.A. w Poznaniu Oddział w Bydgoszczy, działający do 31 grudnia 2002 r. jako Zakład Energetyczny S.A. w Bydgoszczy.
2. Zakład Energetyczny Toruń S.A. w Toruniu.

Delegatura NIK w Katowicach

1. ENION S.A. w Krakowie – Oddział w Będzinie, działający do 30 czerwca 2004 r. jako Będziński Zakład Energetyczny w Będzinie.
2. ENION S.A. w Krakowie – Oddział w Bielsku Białej, działający do 30 czerwca 2004 r. jako Beskidzka Energetyka S.A. w Bielsku Białej.

Delegatura NIK w Kielcach

1. Zakład Energetyczny Okręgu Radomsko-Kieleckiego S.A. w Skarżysku-Kamiennej.

Delegatura NIK w Krakowie

1. ENION S.A. w Krakowie – Oddział w Krakowie, działający do 30 czerwca 2004 r. jako Zakład Energetyczny Kraków S.A. w Krakowie.
2. ENION S.A. w Krakowie – Oddział w Tarnowie, działający do 30 czerwca 2004 r. jako Zakład Energetyczny Tarnów S.A. w Tarnowie.

Delegatura NIK w Olsztynie

1. Zakład Energetyczny S.A. w Olsztynie.
2. Elbląskie Zakłady Energetyczne S.A. w Elblągu.

Delegatura NIK w Rzeszowie

1. Rzeszowski Zakład Energetyczny S.A. w Rzeszowie.

Delegatura NIK w Szczecinie

1. Grupa Energetyczna ENEA S.A. w Poznaniu Oddział w Szczecinie, działający do 31 grudnia 2002 r. jako Energetyka Szczecińska S.A. w Szczecinie.
2. Zakład Energetyczny Koszalin S.A. w Koszalinie.

Delegatura NIK w Warszawie

1. Zakład Energetyczny Warszaw-Teren S.A. w Warszawie.
2. Zakład Energetyczny Płock S.A. w Płocku.
3. Zakład Energetyczny Płock – Dystrybucja Zachód Spółka z o.o. w Sierpcu.
4. Twoja Energia Spółka z o.o. w Płocku.

Delegatura NIK we Wrocławiu

1. Urząd Regulacji Energetyki w Warszawie.

2. EnergiaPro Koncern Energetyczny S.A. we Wrocławiu - Oddział w Wałbrzychu, funkcjonujący do 30 kwietnia 2004 r. w formie Zakładu Energetycznego S.A. w Wałbrzychu.
3. EnergiaPro Koncern Energetyczny S.A. we Wrocławiu - Oddział we Wrocławiu, funkcjonujący do 30 kwietnia 2004 r. w formie Zakładu Energetycznego S.A. we Wrocławiu.

Charakterystyka stanu prawnego

w zakresie kontrolowanej działalności, obowiązującego w badanym okresie (od stycznia 2001 r. do połowy 2004 r.), a także zmiany wprowadzone po 30 czerwca 2004 r.

Przepis art. 4 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne zobowiązuje przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłaniem i dystrybucją energii do utrzymywania wszystkich elementów sieci do nich należących w takim stanie technicznym, aby dostarczanie energii mogło odbywać się w sposób ciągły i niezawodny, z zachowaniem obowiązujących standardów jakościowych.

Art. 44 ustawy Prawo energetyczne nałożył na przedsiębiorstwa energetyczne obowiązek prowadzenia, obok powszechnie obowiązujących zasad określonych ustawą z 29 września 1994 r. o rachunkowości³³, ewidencji księgowej w sposób umożliwiający odrębne obliczenie ich kosztów i przychodów (od 3 maja 2005 r. także zysków i strat) dla wykonywanej działalności:

- związanej z dostarczaniem energii, w tym kosztów stałych, kosztów zmiennych i przychodów, odrębnie dla wytwarzania, przesyłania, dystrybucji, obrotu, magazynowania, dla każdego rodzaju dostarczanych paliw lub energii, a także w odniesieniu do poszczególnych grup odbiorców określonych w taryfie (od 3 maja 2005 r. z uwzględnieniem dodatkowo sprzedaży energii odbiorcom, którzy mają prawo wyboru sprzedawcy i odbiorcom, którzy nie mają prawa wyboru sprzedawcy),
- niezwiązanej z określoną wyżej działalnością.

Obowiązek rejestrowania kosztów i przychodów w kilku odrębnych układach (koszty stałe i zmienne, koszty i przychody dla poszczególnych rodzajów działalności oraz dla poszczególnych grup taryfowych) powiązany jest z przepisem art. 45 ust. 4 ustawy Prawo energetyczne zobowiązującym przedsiębiorstwa energetyczne do różnicowania cen i stawek opłat określonych w taryfach dla energii elektrycznej dla różnych grup odbiorców wyłącznie ze względu na koszty uzasadnione spowodowane realizacją świadczenia (z wyjątkiem przypadków wynikających z przepisów prawa).

Zasady ustalania taryf dla energii elektrycznej uregulowane zostały przepisami art. 45 ustawy Prawo energetyczne. Z art. 45 ust. 1, a także przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 46 ust. 1 tej ustawy³⁴ wynika, że podstawą ustalania taryf³⁵

³³ J.t. Dz.U. z 2002 r. Nr 76 poz. 694 ze zm.

³⁴ Do 1 stycznia 2004 r. rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 14 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz.U. z 2001 r. Nr 1 poz. 7), a aktualnie rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz.U. Nr 105 poz. 1114).

³⁵ Także składnika zmiennej stawki sieciowej taryf (rekompensującego m.in. uzasadnione koszty zakupu energii w ilości niezbędnej do pokrycia różnicy bilansowej).

są koszty uzasadnione, przez które – stosownie do definicji zawartej w art. 3 pkt 21 ustawy należy rozumieć koszty niezbędne do wykonania zobowiązań powstałych w związku z prowadzoną przez przedsiębiorstwo energetyczne działalnością (przesyłania, dystrybucji oraz obrotu energią), ponoszone w sposób ekonomicznie uzasadniony, z zachowaniem należytej staranności zmierzającej do ochrony interesów odbiorców. Definicja tych kosztów odsyła zatem do cywilnoprawnego kryterium „należytej staranności” wymaganej przy prowadzeniu działalności gospodarczej.

Uzasadnione koszty prowadzenia przez przedsiębiorstwa działalności w zakresie wytwarzania, przesyłania i dystrybucji oraz obrotu energią elektryczną³⁶ określa się na podstawie:

- planowanych rocznych kosztów prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną,
- planowanych rocznych kosztów modernizacji i rozwoju oraz kosztów realizacji inwestycji z zakresu ochrony środowiska i związanych z tym kosztów finansowych.

Z art. 47 ustawy Prawo energetyczne wynika, że taryfy dla energii elektrycznej ustalone przez posiadające koncesje przedsiębiorstwa energetyczne podlegają zatwierdzeniu przez Prezesa URE. Do Prezesa URE należy podjęcie decyzji o zatwierdzeniu lub odmowie zatwierdzenia taryfy (art. 47 ust. 2), po zweryfikowaniu w postępowaniu administracyjnym całokształtu materiału dowodowego sprawy, w tym kosztów przyjmowanych przez przedsiębiorstwa, jako uzasadnionych do kalkulacji cen i stawek opłat w taryfach. Do postępowania przed Prezesem URE, stosuje się bowiem przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 30)³⁷, z wyjątkiem postępowania odwoławczego (które toczy się według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu w sprawach gospodarczych). Stosownie do art. 7 Kpa organy prowadzące postępowanie administracyjne podejmują wszelkie kroki niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego, zaś w myśl art. 75 Kpa - dopuszczają jako dowód wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem.

W przypadku opóźnienia w zapłacie należności wynikających z umów sprzedaży energii elektrycznej i usług przesyłowych, na podstawie art. 481 § 1 Kodeksu cywilnego, przedsiębiorstwa energetyczne mogą żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniosły z tego tytułu żadnej szkody. Zwłoka w wykonaniu zobowiązania w myśl art. 476 Kodeksu cywilnego powstaje z chwilą nie spełnienia świadczenia w terminie, a jeżeli termin nie jest oznaczony, niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. Roszczenia o zapłatę nieuregulowanych należności zakładów mogą być dochodzone w drodze sądowej, w trybie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego³⁸.

W myśl definicji zawartej w art. 3 pkt 18 ustawy Prawo energetyczne w brzmieniu obowiązującym w okresie objętym kontrolą – nielegalnym pobieraniem energii było pobieranie jej bez zawarcia umowy z przedsiębiorstwem energetycznym lub niezgodnie

³⁶ § 10 rozporządzeń wymienionych w przypisie 34.

³⁷ j.t. ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego opublikowany został w Dz.U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.

³⁸ Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 ze zm.

z umową. Z dniem 3 maja 2005 r., w związku z wejściem w życie ustawy z 4 marca 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy - Prawo ochrony środowiska – zmieniono definicję nielegalnego poboru w ten sposób, iż jest nim obecnie pobieranie paliw lub energii bez zawarcia umowy, z całkowitym albo częściowym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy.

Na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne, upoważnieni przedstawiciele przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się przesyłaniem i dystrybucją energii elektrycznej wykonują kontrole układów pomiarowych, dotrzymania zawartych umów i prawidłowości rozliczeń. Zasady przeprowadzania kontroli określa art. 6 ust. 2 oraz wydane na podstawie ust. 4 tego art. rozporządzenie Ministra Gospodarki z 11 sierpnia 2000 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez przedsiębiorstwa energetyczne. Stosownie do powołanych przepisów, z przeprowadzonej kontroli zostaje sporządzony protokół zawierający ustalenia dokonane w jej trakcie. Jeśli w toku kontroli stwierdzono nielegalny pobór energii elektrycznej, to protokół z kontroli stanowi dla przedsiębiorstwa energetycznego podstawę do podjęcia działań określonych w art. 57 ustawy Prawo energetyczne. Według przepisów tego artykułu, w razie nielegalnego pobierania energii z sieci, przedsiębiorstwo energetyczne pobiera opłaty za nielegalnie pobraną energię w wysokości określonej w taryfach lub dochodzi odszkodowania na zasadach ogólnych (ust. 1). Opłaty za nielegalnie pobraną energię podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu administracyjnym w administracji (ust. 2). Powołany art. 57 ust. 2 Prawa energetycznego nie w pełni koresponduje z przepisami o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Wprawdzie art. 2 § 1 pkt 5 ustawy z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji³⁹ stanowi, że egzekucji administracyjnej podlegają również należności pieniężne przekazane do egzekucji administracyjnej na podstawie innych ustaw (w tym przypadku – na podstawie art. 57 ust. 2 Prawa energetycznego), jednak zgodnie z art. 3 § 1 egzekucję tę stosuje się do obowiązków określonych w art. 2 jedynie wtedy, gdy wynikają one z decyzji lub postanowień właściwych organów, albo – w zakresie administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego – bezpośrednio z przepisu prawa.

Na skutek nieprecyzyjnej redakcji przepisów art. 57 ustawy Prawo energetyczne, występują co najmniej dwie wzajemnie wykluczające się wykładnie tych przepisów. Mianowicie, iż przepisy art. 57:

- zezwalają na egzekwowanie należności o charakterze cywilnoprawnym (jaką jest niewątpliwie opłata za nielegalny pobór energii) w trybie egzekucji administracyjnej, nie zwalniając wierzyciela z wymogu uprzedniego uzyskania sądowego stwierdzenia obowiązku zapłaty, czyli że podstawę prawną egzekwowanego obowiązku (wskazy-

³⁹ W brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2004 r. Poprzednio objęcie egzekucją administracyjną należności pieniężnych przekazanych do egzekucji administracyjnej na podstawie innych ustaw wynikało z art. 2 § 1 pkt 1d ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (j.t. Dz.U. z 2002 r. Nr 110, poz. 968 ze zm.)

wanego w tytule wykonawczym) winien stanowić akt indywidualny (z uwagi na cywilnoprawny charakter należności – orzeczenie sądowe) niezależnie od tego, że podstawą prawną egzekucji administracyjnej stanowi art. 57 ust. 2 ustawy Prawo energetyczne,

- umożliwiają przedsiębiorstwom energetycznym pobieranie i ściąganie opłat za nielegalnie pobieranie energii z sieci, na podstawie wystawionego przez siebie dokumentu i bez zachowania drogi sądowej, czyli że podstawę nałożenia i egzekwowania obowiązku wyrównania szkody stanowi jednostronne twierdzenie dostawcy energii (na podstawie dokonanych przez jego przedstawicieli ustaleń opisanych w protokole kontroli).

W związku z drugą z przedstawionych wykładni, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Rzecznik Praw Obywatelskich, wystąpili do Trybunału Konstytucyjnego z wspólnym wnioskiem z dnia 12 października 2004 r. o stwierdzenie niezgodności przepisów tego artykułu ustawy Prawo energetyczne z art. 2, 45 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, gwarantujących równą dla wszystkich ochronę prawną w kontekście prawa do sądu w związku z zasadą państwa prawnego. Postępowanie w sprawie wymienionego wyżej wniosku, do czasu opracowania niniejszej informacji nie zostało zakończone.

Odpowiedzialność karna za kradzież energii elektrycznej przewidziana została art. 278 §§ 1 i 3 w związku z § 5 ustawy Kodeks karny. Kradzież energii elektrycznej jest przestępstwem zagrożonym karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. W przypadku mniejszej wagi, sprawca kradzieży energii podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Kradzież energii elektrycznej jest przestępstwem bez względu na wartość skradzionej energii⁴⁰.

Stosownie do przepisów art. 304 § 1 ustawy Kodeks postępowania karnego, każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

Układy pomiarowo rozliczeniowe (liczniki energii elektrycznej) podlegają prawnej kontroli metrologicznej na podstawie art. 8 ustawy z 11 maja 2001 r. – Prawo o miarach (obowiązującej od 1 stycznia 2003 r.). Poprzednio wymóg kontroli metrologicznej przyrządów pomiarowych (liczników energii elektrycznej) wynikał z art. 9 oraz art. 10 ustawy z 3 kwietnia 1993 r. Prawo o miarach.

Wprowadzanie do obrotu lub użytkowania, stosowanie bądź przechowywanie w stanie gotowości do użycia przyrządów pomiarowych, podlegających prawnej kontroli metrologicznej, bez wymaganych dowodów tej kontroli lub niespełniających wymagań metrologicznych, jest zagrożone grzywną (art. 26 ust. 1 ustawy – Prawo o miarach). Postępowanie w tych sprawach prowadzi się na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia (art. 26 ust. 2). Analogiczne przepisy zawierała też ustawa Prawo o miarach z 3 kwietnia z 1993 r. (w art. 23).

⁴⁰ Patrz uchwała Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2000 r. I KZP 43/00.

Centralnym organem administracji rządowej realizującym zadania z zakresu spraw regulacji gospodarki paliwami i energią oraz promowania konkurencji jest Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (art. 21 ust. 1 i 2 ustawy Prawo energetyczne). Na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne, Prezes URE reguluje działalność przedsiębiorstw energetycznych zmierzając do równoważenia interesów przedsiębiorstw energetycznych oraz odbiorców paliw i energii (w okresie od początku 2003 r. do 2 maja 2005 r. zmierzając do minimalizacji kosztów przedsiębiorstw energetycznych oraz odbiorców paliw i energii⁴¹). Zadania Prezesa URE określone zostały w art. 23 ust. 2 ustawy Prawo energetyczne, innych przepisach tej ustawy, a także w innych ustawach. Jako organ koncesyjny, Prezes URE jest upoważniony do kontroli koncesjonariuszy. W tym zakresie do 20 sierpnia 2004 r. zastosowanie miały przepisy art. 21 ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej⁴², a od dnia 21 sierpnia 2004 r. - art. 57 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej⁴³.

⁴¹ Zmiany dokonane: ustawą z 24 lipca 2002 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne (Dz.U. Nr 135, poz. 1144) z dniem 1 stycznia 2003 r. oraz ustawą z 4 marca 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 552).

⁴² Dz.U. z 1999 r. Nr 101, poz. 1178 ze zm.

⁴³ Dz.U. z 2004 r. Nr 173 poz. 1807 ze zm.

Dane obrazujące ilość energii wprowadzaną do sieci elektroenergetycznych oraz wielkość strat w objętych kontrolą zakładach energetycznych (oddziałach)

L.p.	Wyszczególnienie	a) ilość energii wprowadzonej do sieci w GWh				Straty energii w sieci elektroenergetycznej w stosunku do energii wprowadzonej do sieci w %				
		b) straty energii w sieci w GWh				2001	2002	2003	2004 I półrocze	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	ZE Białystok	a	3213,2	3233,5	3462,6	1771,3	12,1	11,9	11,2	10,7
		b	389,1	385,7	389,1	189,1				
2	Enea O/Bydgoszcz	a	3879,7	3935,2	3914,5	2025,2	11,1	10,1	10,2	9,4
		b	430,6	397,4	398,8	191,3				
3	ZE Toruń	a	5004,8	5000,7	5248,0	2638,6	6,2	5,8	5,4	4,5
		b	310,1	288,5	285,4	117,6				
4	Enion O/Bielsko Biała	a	4042,8	3907,3	3838,2	2045,1	7,5	7,4	7,8	6,6
		b	302,2	288,4	299,0	134,9				
5	Enion O/Będzin	a	9340,3	9173,0	8922,4	4535,5	5,8	5,4	6,0	6,3
		b	542,4	499,8	539,1	287,3				
6	ZEORK	a	4404,0	4370,3	4555,2	2392,0	12,8	11,9	11,5	10,2
		b	564,5	520,5	523,5	244,9				
7	Enion O/Kraków	a	6591,0	6729,6	6765,1	3544,1	12,1	11,1	10,9	11,1
		b	796,0	745,2	735,6	391,8				
8	Enion O/Tarnów	a	2557,7	2415,9	2577,1	1271,7	7,5	7,2	7,2	7,4
		b	190,6	173,9	185,4	93,5				
9	ZE Olsztyn	a	2150,4	2097,4	2320,2	1179,9	6,4	6,7	6,8	7,0
		b	136,8	140,8	157,8	82,5				
10	Elbląskie ZE	a	1504,2	1529,0	1522,7	785,2	10,8	9,7	9,4	8,0
		b	161,8	148,8	143,7	62,5				
11	Rzeszowski ZE	a	5959,4	5907,3	6067,3	2852,7	6,4	6,3	6,4	5,9
		b	380,6	373,0	390,5	167,2				
12	Enea O/Szczecin	a	3284,2	3268,7	3235,2	1653,6	10,0	9,8	9,6	7,9
		b	327,9	318,8	310,5	131,1				
13	ZE Koszalin	a	1469,4	1481,3	1467,4	743,8	10,6	9,8	9,9	9,3
		b	155,8	144,6	145,5	69,5				
14	ZE Warszawa-Teren	a	7197,9	8305,9	8583,4	4342,9	9,7	8,5	8,2	6,9
		b	699,6	709,8	704,8	300,5				
15	ZE Płock	a	2444,4	2512,3	2446,5	1222,4	9,3	9,3	9,1	9,7
		b	228,2	233,8	222,6	118,7				
16	EnergiaPro O/Wrocław	a	3980,4	3928,5	4069,2	2119,8	9,6	9,0	8,7	8,4
		b	382,9	354,4	355,2	178,3				
17	EnergiaPro O/Wałbrzych	a	2566,4	2373,1	2329,0	974,5	7,2	7,7	8,1	8,7
		b	184,1	182,1	187,7	84,6				
	RAZEM	a	69590,2	70169,0	71324,0	36098,3	8,9	8,4	8,4	7,9
		B	6183,2	5905,5	5974,2	2845,3				

**Wykaz taryf do których przeniesiono straty wyższe od faktycznie występujących w okresach taryfowych
2001/2002; 2002/2003 oraz 2003/2004**

Lp.	Wyszczególnienie	okres obowiązywania	Straty przeniesione do taryf w GWh		%	Koszt zakupu energii na pokrycie strat:		Kwota zawyżonych opłat, składnika zmiennego stawki sieciowej (7 – 8) w tys. zł
			ogółem	w części przekraczającej straty faktycznie występujące w okresie taryfowym		przeniesionych do taryf ⁴⁴ w tys. zł	faktycznie występujących ⁴⁵ w tys. zł	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	ZE Białystok	2001/2002	461,0	78,7	17,1	52.199	44.231	7.968
2	Beskidzka Energetyka w Bielsku Białej	2001/2002	317,9	29,3	9,2	35.371	33.664	1.707
3	ZE Olsztyn	2001/2002	215,7	67,8	31,4	24.209	16.801	7.408
4	Rzeszowski ZE	2001/2002	537,6	166,4	31,0	59.855	42.101	17.754
5	ZE Płock	2001/2002	291,0	54,5	18,7	32.924	26.788	6.136
6	ZE Wałbrzych	2001/2002	192,6	19,0	9,9	21.888	19.671	2.217
7	ZE Toruń	2002/2003	306,6	15,6	5,1	37.547	35.331	2.216
8	ZE Toruń	2003/2004	311,4	25,0	8,0	36.902	34.139	2.763
9	ZEORK w Skarżysku Kamiennej	2003/2004	562,6	53,7	9,5	70.769	64.502	6.267
10	ZE Kraków	2003/2004	770,1	42,5	5,5	96.171	92.387	3.784
11	ZE Tarnów	2003/2004	179,3	17,8	9,9	22.580	21.137	1.443
12	Elbląskie ZE	2003/2004	153,9	13,4	8,7	19.240	17.443	1.797
13	ZE Koszalin	2003/2004	155,2	8,1	5,2	19.509	18.634	875
14	ZE Wrocław	2003/2004	402,4	38,2	9,5	48.287	44.534	3.753
	RAZEM	X	4.857,3	630,0	X	577.451	511.363	66.088

⁴⁴ Według prognozowanych cen energii przyjętych przez spółki dystrybucyjne do kalkulacji taryf.

⁴⁵ Według faktycznych kosztów nabycia energii

**Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska,
odpowiedzialnych w badanym okresie za kontrolowaną działalność.**

1. Urząd Regulacji Energetyki w Warszawie.

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki – Leszek Juchniewicz.

2. EnergiaPro Koncern Energetyczny S.A. we Wrocławiu - Oddział w Wałbrzychu, działający do 30 kwietnia 2004 r. w formie Zakładu Energetycznego S.A. w Wałbrzychu.

Zarząd EnergiaPro S.A. we Wrocławiu w składzie: Dariusz Stolarczyk (Prezes), Zdzisław Wnęk, Marek Bartoszewicz, Marek Maciocha, Włodzimierz Kwaśniewski.

Dyrektor Oddziału - Zygmunt Pietras,

Do 30 kwietnia 2004 r. Zarząd Zakładu Energetycznego S.A. w Wałbrzychu,

w składzie: Prezes – Zygmunt Pietras (od 11 czerwca 2002 r.), poprzednio Włodzimierz Kwaśniewski,

członkowie: Jacek Mołczan i Iwona Stus,

3. EnergiaPro Koncern Energetyczny S.A. we Wrocławiu - Oddział we Wrocławiu, funkcjonujący do 30 kwietnia 2004 r. w formie Zakładu Energetycznego S.A. we Wrocławiu.

Zarząd EnergiaPro S.A. we Wrocławiu w składzie: Dariusz Stolarczyk (Prezes), Zdzisław Wnęk, Marek Bartoszewicz, Marek Maciocha, Włodzimierz Kwaśniewski.

Dyrektor Oddziału Roman Łyga,

Do 30 kwietnia 2004 r. Zarząd Zakładu Energetycznego S.A. we Wrocławiu,

w składzie: Prezes – Krzysztof Lubański (od 10.12.2001 r.), poprzednio Włodzimierz Śniatecki (od 6.10.2001 r. do 9.12.2001 r.) oraz Ryszard Kazimierzczak (do 5.10.2001 r.),

członkowie:

Marek Bakalarczyk (od 4.03.2002 r.), poprzednio Stanisław Biernat,

Dariusz Chruściel (od 4.03.2002 r.), poprzednio Halina Piskorz,

Jerzy Sędziak (od 4.03.2002 r.),

Tadeusz Olichwer (od 18.06.2001 do 6.10.2001 r.).

4. ENION S.A. w Krakowie – Oddział w Będzinie, działający do 30 czerwca 2004 r. jako Będziński Zakład Energetyczny w Będzinie

Dyrektor Oddziału Jerzy Wątroba,

Do 30 czerwca 2004 r. Zarząd Będzińskiego Zakład Energetyczny S.A. w Będzinie,

w składzie: Prezes - Jerzy Wątroba (od 10.12.2001 r.), poprzednio Bogumił Dudek,

członkowie: Krzysztof Borkiewicz (od 10.12.2001 r.), poprzednio Michał Skurzyński, Andrzej Pieszczyk, Krzysztof Kaleta.

5. ENION S.A. w Krakowie – Oddział w Bielsku Białej, działający do 30 czerwca 2004 r. jako Beskidzka Energetyka S.A. w Bielsku Białej.

Dyrektor Oddziału Witold Rybka,

Do 30 czerwca 2004 r. Zarząd Beskidzkiej Energetyki S.A. w Bielsku Białej,

w składzie: Prezes - Witold Rybka,

członkowie: Krystyna Flaszka, Kazimierz Kitliński (od 12.06.2002 r.), Eugeniusz Sawicki (do 26.09.2003 r.).

6. ENION S.A. w Krakowie – Oddział w Krakowie, działający do 30 czerwca 2004 r. jako Zakład Energetyczny Kraków S.A. w Krakowie.

Dyrektor Oddziału Stefan Jasek,

Do 30 czerwca 2004 r. Zarząd Zakładu Energetycznego Kraków S.A. w Krakowie

w składzie: Prezes - Marian Kłysz,

członkowie: Janusz Lach, Jerzy Zdzisław Topolski i Franciszka Fraś

7. ENION S.A. w Krakowie – Oddział w Tarnowie, działający do 30 czerwca 2004 r. jako Zakład Energetyczny Tarnów S.A. w Tarnowie.

Dyrektor Oddziału Janusz Onak,

Do 30 czerwca 2004 r. Zarząd Zakładu Energetycznego Tarnów S.A. w Tarnowie,

w składzie: Prezes - Dariusz Lubera,

członkowie: - Janusz Onak i Jacek Sumera.

8. Elbląskie Zakłady Energetyczne S.A. w Elblągu.

Zarząd w składzie: Prezes Henryk Dorociński,

członkowie: Halina Łokucijewska, Janusz Figielski (od 10.01.2003 r.), poprzednio Leszek Mazur.

9. Grupa Energetyczna ENEA S.A. w Poznaniu Oddział w Bydgoszczy, działający do 31 grudnia 2002 r. jako Zakład Energetyczny S.A. w Bydgoszczy.

Zarząd Grupy Kapitałowej ENEA S.A. w składzie Jerzy Gruszka (Prezes), Mariola Szopa, Rajmund Grał, Jan Rączka, Wiesław Piosik.

Dyrektor Oddziału Marek Malinowski,

Do 31 grudnia 2002 r. Zarząd Zakładu Energetycznego S.A. w Bydgoszczy,

w składzie: Prezes - Marek Malinowski (od 27.03.2002 r.), poprzednio Mirosław Krajewski (od 21.06.2001 r. do 27 marca 2002 r.) oraz Jerzy Gackowski (przed 21.06.2001 r.),

członkowie: Tadeusz Romel, Krzysztof Jaska i Włodzimierz Hyszer.

10. Grupa Energetyczna ENEA S.A. w Poznaniu Oddział w Szczecinie, działający do 31 grudnia 2002 r. jako Energetyka Szczecińska S.A. w Szczecinie.

Dyrektor Oddziału Dariusz Wieczorek,

Do 31 grudnia 2002 r. Zarząd Energetyki Szczecińskiej S.A. w Szczecinie,
w składzie: Prezes - Dariusz Wieczorek (od 21.01.2002), poprzednio Sławomir Pajor,
członkowie: Jan Rączka i Zdzisław Górecki.

11. Rzeszowski Zakład Energetyczny S.A. w Rzeszowie.

Zarząd w składzie: Prezes - Edward Goleń,
członkowie: Henryk Małecki i Jerzy Buczek.

12. Zakład Energetyczny Białystok S.A. w Białymstoku.

Zarząd w składzie: Prezes - Jarosław Zbigniew Bartel,
członkowie: Zenon Karwowski i Mirosław Kasacki.

13. - Zakład Energetyczny Koszalin S.A. w Koszalinie.

Zarząd w składzie: Prezes Krzysztof Łukasik,
członkowie: Jarosław Ciechanowicz i Zenon Lenkiewicz.

14. Zakład Energetyczny Okręgu Radomsko-Kieleckiego S.A. w Skarżysku-Kamiennej.

Zarząd w składzie: Prezes - Mieczysław Kwiecień,
członkowie: Tadeusz Stasiak, Franciszek Pietrusiewicz i Stefan Kowalik.

15. Zakład Energetyczny S.A. w Olsztynie.

Zarząd w składzie: Prezes – Bogdan Kotowicz,
członkowie: Lesław Rogiński i Konrad Skórzyński.

16. Zakład Energetyczny Toruń S.A. w Toruniu

Zarząd w składzie: Prezes – Roman Kuczkowski,
członkowie: Marek Ruciński, Ryszard Michniewski, Krzysztof Nagórski, Andrzej Krawulski i Henryk Ruszkiewicz.

17. Zakład Energetyczny Płock S.A. w Płocku.

Zarząd w składzie: Piotr Siennicki (Prezes Zarządu od 24.08.2001 r., a przed 24.08.2001 r. – Członek Zarządu)
Zdzisław Ptak (Prezes Zarządu do 23 sierpnia 2001 r.),
członkowie: Ksenia Magierska i Jacek Białecki.

18. Zakład Energetyczny Płock – Dystrybucja Zachód Spółka z o.o. w Sierpcu.

Zarząd w składzie: Prezes – Zbigniew Moroz,
członkowie: Agnieszka Okońska, Mariusz Pawlak,

19. Twoja Energia Spółka z o.o. w Płocku.

Zarząd w składzie: Prezes – Celina Przybylska (od 1.08.2004), poprzednio Roman Pionkowski,
członkowie: Edmund Michalski, Piotr Goszczycki (od 15.11.2003 r.), Arkadiusz Marat (od 16.08.2004 r.), Lidia Rudzka (od 16.07.2003 r. do 15.08.2004 r.), Łukasz Ochman (do 25.04.2002 r.).

20. Zakład Energetyczny Warszaw-Teren S.A. w Warszawie.

Zarząd w składzie: Prezes – Jerzy Orłowski,

członkowie: Andrzej Dribko, Andrzej Walczak (od 26.04.2004 r.) poprzednio
Bożena Zielińska.

**Wykaz organów,
którym przekazano informację o wynikach kontroli.**

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Prezes Narodowego Banku Polskiego
8. Minister Gospodarki
9. Minister Finansów
10. Minister Skarbu Państwa
11. Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
12. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki
13. Prezes Głównego Urzędu Miar
14. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
15. Sejmowa Komisja Gospodarki
16. Senacka Komisja Gospodarki Narodowej
17. Kolegium NIK